

MARTINSKÉ NOVINY

OFICIÁLNY SPRAVODAJCA MESTA MARTIN

2/2023

6. február 2023, IV. ročník

Inflácia už dobehla aj obedy v školách

strany 2 - 3

Foto: Roman Kopka

www.martinskenoviny.sk

Martinské noviny

www.martin.sk

Martin - oficiálna stránka

Mesto Martin má od februára nového prednostu mestského úradu

Mestský úrad už vedie Martin Cingel. Má dlhoročné skúsenosti v oblasti práva, verejnej politiky i riadenia.

strana 5

Obce a mestá protestovali proti vysokým účtom za energie

Len za jeden deň mesto v súčasnosti platí za verejné osvetlenie 1 500 eur. Z dlhodobého hľadiska je to neúnosné.

strana 7

Za stravu detí si rodičia musia od januára priplatiť. Nie je to málo, no inak sa už nedalo

Potraviny počas minulého roka prudko zdraželi, no v školských jedálňach sa ceny vlni nedvíhali. Chtiac-nechtiac sa to odzrkadľovalo aj na jedálnom lístku. Od januára si v kuchyniach, po zvýšení cien za stravný lístok, môžu dovoliť viac. V ponuke sú opäť mäsové polievky, hovädzie mäso, losos, exotické ovocie.

Nárast cien potravín má na Slovensku dramatické parametre, za minulý rok 2022 sa zvýšili o viac ako 19 percent.

Z údajov zo Štatistického úradu vyplýva, že mäso v priemere vlni zdraželo o 18 %, mlieko, syry, vajcia o približne 20 %, chleba a obilniny o 21 %. Drahšie o 10 % oproti roku 2021 bolo i ovocie a zelenina až o 20 %. Najvýraznejšie však stúpli ceny olejov a tukov, a to o viac ako 42 %.

Čarovanie v školských jedálniach

Pre infláciu sa vo veľmi zložitej situácii ocitli aj materské školy i školské jedálne pri základných školách, ktoré museli potraviny nakupovať celý minulý rok v cenových pásmach, ktoré vôbec nereflektovali na zdražovanie.

V kuchyni tak museli kuchárky doslova čarovať, aby dokázali za tie peniaze, ktoré mali školy k dispozícii, normálne navariť a ešte splniť aj prísne normy.

Ministerstvo školstva príslušnú vyhlášku zmenilo až od januára tohto roku, pribudli aj dve nové cenové pásma na nákup potravín, celkovo je ich už až päť. Martinské mestské školy majú od zriaďovateľa, teda mesta Martin, stanovené tretie pásmo.

Kým riaditeľky v materských školách a vedúce, či vedúci v školských jedálniach si aspoň trochu vydýchli, tak rodičia žiakov, ktorí chodia na obedy, museli hlbšie siahnuť do peňaženky.

Cena stravného lístka pre žiakov I. stupňa vzrástla o 49 centov, pre žiakov II. stupňa o 60 centov. Mesačný nárast, ak zoberieme do úvahy 20 obedov, je tak o 9,80 eura, resp. o 12 eur.

„Máme dve deti a obe chodia aj na obedy do školskej jedálne. Očakávali sme, že skôr či neskôr zaplatíme viac, súčasné ceny potravín jednoducho veľa iných možností nedávali. Spolu nás to zdraženie vyjde na viac ako 20 eur, no deti z obedov neodhlásime. Obaja s manželom

Výdaj obedov v školskej jedálni v ZŠ na Ulici Nade Hejnej.
Foto: Roman Kopka

Desiata v MŠ na Tajovského ulici, okrem toho deti majú ešte počas dňa aj obed a olovrant.
Foto: Roman Kopka

Peter Hlavňa, vedúci školskej jedálne pri ZŠ Nade Hejnej, povedal, že varia pre viac ako 420 stravníkov. Podľa jeho slov rodičia situáciu so zdražovaním zväčša chápu, hoci nie je pre mnohých jednoduchá.

„Zatiaľ boli u nás z obedov odhlásené tri deti. Uvidíme, ako sa to vyvinie ďalej, ale neočakávame dramatický pokles stravníkov. Predsa len, za tú cenu ani doma nenavariť.“

Po zvýšení pestrejšie obedy

Skúsený vedúci školskej jedálne ďalej podotkol, že z peňazí, ktoré od stravníkov teraz vyberú, si môžu v kuchyni dovoliť viac.

„Jedálniček bude pestrejší, nebudeme sa musieť pri nákupe potravín tak obmedzovať, ako to bolo vlni. Opäť môžeme variť mäsové polievky, ktoré sme museli na istý čas z ponuky

pracujeme a deti teplé jedlo na obed potrebujú. Dúfam však, že kvalita jedla bude vyššia,“ očakáva Vladimíra Žabková z Martina.

Riaditeľka MŠ na Tajovského ulici v Martine Adriana Škokorová hovorí, že od mája minulého roka bolo treba v kuchyni vzhľadom na vývoj cien doslova čarovať.
Foto: Roman Kopka

vyradiť. Dovoľte si konečne budeme môcť hovädzie mäso, z ktorého sme dlho nič nepripravovali, a aj kvalitnejšie ryby. Napríklad v piatok (bolo to 20. januára, poz. red.) pripravíme deťom lososa. Problémy sme mali aj so zeleninou, ktorá je veľmi drahá, a dobrou správou je, že i ponuka ovocia bude širšia. Kým pred úpravou cien sme mohli deťom ponúknuť len jablká a hrušky, ktoré boli vďaka podpore EÚ grátis, teraz im budeme môcť dať aj banány, pomaranče, resp. mandarínky," vysvetľoval Peter Hlavňa.

V cene stravného lístka 2,05 eura pre žiakov ZŠ na I. stupni a 2,25 eura pre II. stupeň je aj réžia vo výške 30 centov. Pomáha uhrádzať náklady na prevádzku školskej kuchyne vrátane jej materiálneho vybavenia.

„Osobne si myslím, že po zmene nám III. cenové pásmo na nákup potravín vyhovuje, vyššie by rodičia ťažko zvládli, avšak nie som si celkom istý, či nám bude postačovať poplatok za réžiu, keďže výrazne stúpili ceny energií, teda elektriny i plynu," povzdychol si Peter Hlavňa.

Lacno navariť a neobiť normy

Krušné chvíle vlni preživali aj riaditeľky materských škôl spolu s hlavnými kuchárkami.

„Prakticky od mája minulého roka bojujeme s tým, ako prežiť a zároveň splniť všetky normy, nariadenia a predpisy pre prípravu stravy. Je presne dané, ako často máme pripravovať mäsité jedlá a z akých druhov mäsa vrátane rýb, resp. ako často môžu byť na jedálničku múčne jedlá či jedlá zo zeleniny. Pre zdravý vývin dieťaťa sú tieto zásady veľmi dôležité, ale cenovo náročnejšie. Ministerstvo školstva sľubovalo zmeniť cenové pásma ešte pred letom, no stalo sa tak až teraz v januári. Základné potraviny veľmi zdra-

Peter Hlavňa, vedúci školskej jedálne v ZŠ na Ulici Nade Hejnej, hovorí, že jedálniček bude pestrejší.
Foto: Roman Kopka

Obed v školskej jedálni stojí od januára viac, pre žiakov I. stupňa o 49 centov.
Foto: Roman Kopka

želi, no my sme ich nemohli nahradzovať menej kvalitnými surovinami," vysvetľovala Adriana Škokorová, riaditeľka MŠ na Tajovského ulici.

Tri jedlá v škôlke

V škôlkach sa deťom pripravuje desiatka, obed a olovrant. V sumári vzrástla cena za stravu o 41 centov z 1,69 eura na 2,10 za jeden deň. K tomu ešte treba prirátat poplatok za réžiu vo výške 15 centov.

„Ťažko predpokladať, ako sa na trhu budú ďalej vyvíjať ceny potravín. Ak by naďalej rástli, tak by sme museli zriaďovateľa požiadať o presun z tretieho cenového pásma do štvrtého," myslí si Adriana Škokorová.

Roman Kopka

ČO JEDIA DETI V MATERSKEJ ŠKOLE

Jedálny lístok MŠ na Tajovského ulici od 9. do 13. 1. 2023

■ Pondelok

Desiata: Chlieb so sardinkovou nátierkou, ovocný čaj.

Obed: Šošovicová polievka so zeleninou, zemiaky na kyslo, varené vajíčko, chlieb, stolová voda.

Olovrant: Chlieb s nátierkou syrová pena, ovocný čaj.

■ Utorok

Desiata: Sladké pečivo s maslovou nátierkou a čokoládou, polotučné mlieko.

Obed: Krupicová polievka s vajcom, morčacie prsia na pražský spôsob, cestoviny, stolová voda.

Olovrant: Chlieb s maslom, detský čaj čierny bez kofeínu s citrónom.

■ Streda

Desiata: Chlieb s maslovou nátierkou a strúhaným syrom, ovocný čaj.

Obed: Gulášová polievka srbská, buchty pečené s lekvárom, školské mlieko.

Olovrant: Chlieb so zeleninovou oblohou – ká-pia, čajovníkový čaj – nesladený.

■ Štvrtok

Desiata: Krupicová kaša, ovocný čaj.

Obed: Paradajková polievka so strúhanou mrkvou a lievankom, bravčové stehno na zelenine s dusenou ryžou, stolová voda.

Olovrant: Chlieb s maslom, ovocný čaj, pomaranč.

■ Piatok

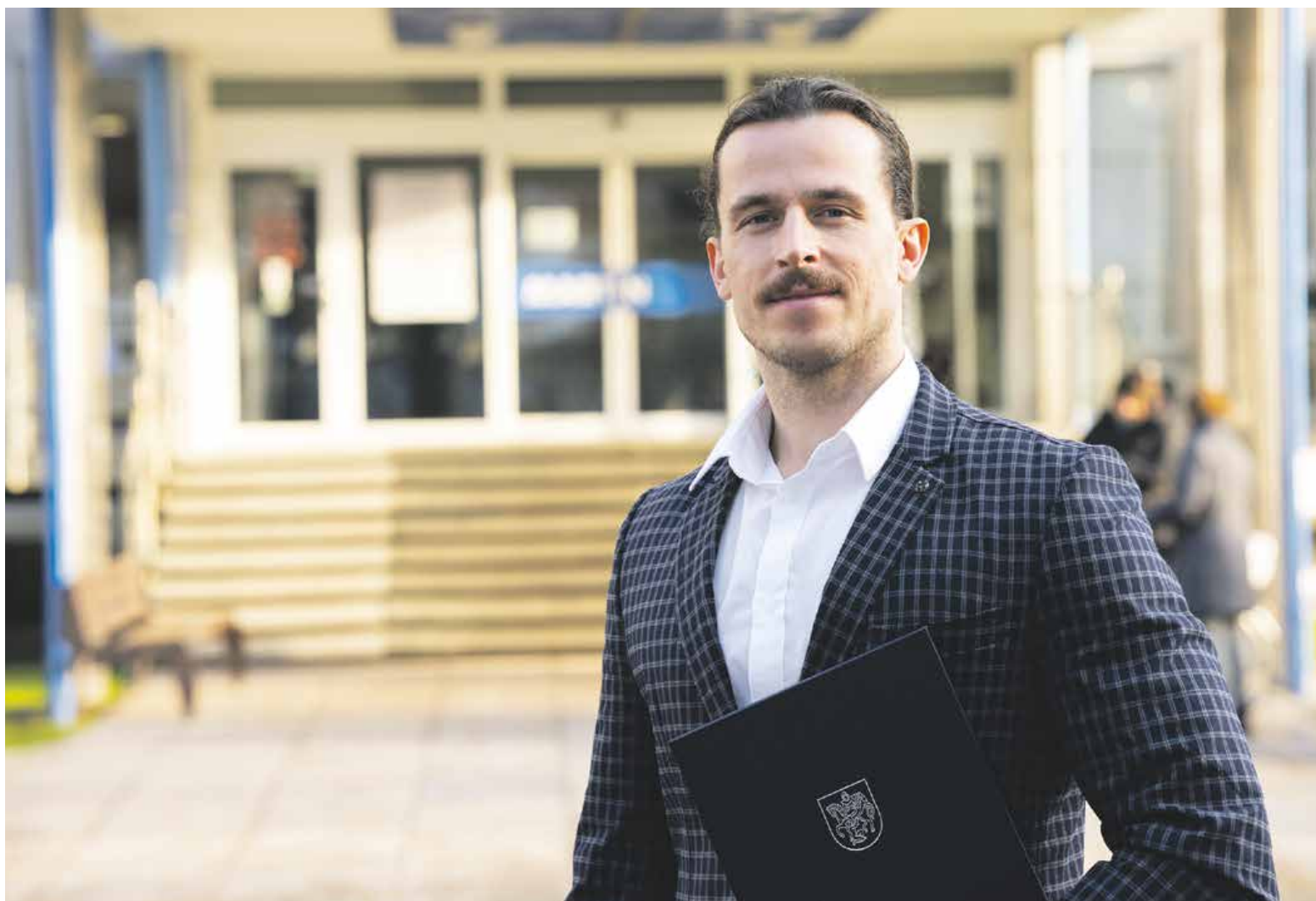
Desiata: Vianočka s maslom, ovocný čaj.

Obed: Polievka hrachová krémová, mletý rezeň so zemiakovým pyré a kyslou uhorkou.

Olovrant: ovocný jogurt, pečivo vodové.

Pri varení pre deti je nevyhnutné dodržiavať prísne normy.
Foto: Roman Kopka

Viceprimátor Adam Žilák: Neustála konfrontácia problému nášho mesta nevyrieši

Prioritami vedenia mesta sú výstavba infraštruktúry súvisiacej s novou nemocnicou, lanovka na Martinské hole a vybudovanie vozovne dopravného podniku.

V prvý deň nového roku ste boli vymenovaný za zástupcu primátora mesta Martin pre sociálnu oblasť, šport, regionálny rozvoj a turizmus. Sú to oblasti, ktoré sú pre mesto dôležité. S akými pocitmi ste funkciu vo vedení mesta prijali?

Martin je mesto s bohatou históriou, ktoré zohralo významnú úlohu v živote Slovákov a slovenského národa. Aj vďaka tejto histórii dnes žijeme v jednom z najväčších a najvýznamnejších miest našej krajiny. Neostali sme však len pri spomienkach na minulosť. V našom meste máme množstvo významných inštitúcií i podnikov, ktoré nám môžu obyvatelia iných miest len závidieť. Spomeňme napríklad špičkovú lekársku fakultu, BIOMED, kvalitné divadlo s pres-

tížnym festivalom Dotyky a spojenia, Scénickú žatvu... Dobré meno nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí nám robia mnohé osobnosti – lekári, vedci, technici, športovci, umelci. Práve preto beriem zodpovednosť za rozvoj kľúčových oblastí v našom meste s veľkou pokorou. Budem robiť všetko preto, aby boli Martinčania aj naďalej na svoje mesto hrdí, aby mali pokojný a bezpečný život a aby mohol byť Martin vzorom pre ostatné samosprávy.

Čo môžu obyvatelia od vedenia mesta čakať najbližšie štyri roky?

Vedenie mesta má tri hlavné veľké priority. Vybudovanie cestnej infraštruktúry, ktorá je nevyhnutná pre výstavbu novej nemocnice, výstavbu lanovky na Martinské hole a výstavbu vozovne

Dopravného podniku mesta Martin, ktoré by sa mali realizovať za finančnej pomoci Plánu obnovy a odolnosti či z programu Územia miestneho rozvoja. Samozrejme, popri týchto kľúčových prioritách máme rozpracovaných viacero projektov, ktoré by sme chceli uskutočniť z vlastných zdrojov, ak nám to súčasná energetická kríza dovoľí. Osobne sa budem aj naďalej zasadzovať za podporu rozvoja sociálnych služieb, ktoré sú dnes potrebné viac ako kedykoľvek predtým. Obyvatelia musia cítiť, že ak sa dostanú do ťažkej životnej situácie, mesto je tu pre nich. Taktiež chcem vniesť nový pohľad do koncepcie rozvoja všetkých športov v meste a v neposlednom rade pomôcť konečne odhaliť obrovský potenciál nášho regiónu v oblasti cestovného ruchu. Čaká nás veľa práce, ale som odhodlaný pustiť sa do nej.

Ktoré ďalšie projekty máte na mysli?

Priorít je viacero. V poslaneckom zbore však nesedím sám, ale s ostatnými členmi mestského zastupiteľstva, ktorí tiež chcú pracovať na tom,

Adam Žilák, viceprimátor
mesta Martin.
Foto: archív mesta Martin

aby bol život v Martine lepší a kvalitnejší. Tak ako sme potvrdili svojimi podpismi memoranda o spolupráci – budeme si musieť spolu sadnúť za jeden stôl a dohodnúť sa na tom, čo je pre nás dôležité realizovať okamžite a čo počká na neskôr. Musím však zdôrazniť, že aj tak na konci dňa všetko závisí na financií. Ale sú tu aj eurofondy či domáce granty a z nich musíme vyťažiť čo najviac.

Ak však môžem hovoriť za seba, bol by som veľmi rád, aby kultúra v Martine dostala nový impulz, pretože aj kvalitné kultúrne podujatia vedú pritiahnúť množstvo turistov. Ak by sme vedeli zapojiť do spolupráce štátne kultúrne a samosprávne inštitúcie, ako napr. Slovenské komorné divadlo, Slovenské národné múzeum, Turčiansku Galériu a vedeli ich „prepojiť“ s mestskými organizáciami a kultúrnou obcou, určite spolu vytvoríme niečo hodnotné.

V rámci športovej infraštruktúry momentálne pracujeme na získaní mimorozpočtových zdrojov, ktoré by nám zabezpečili vybudovanie tribúny s potrebným zázemím pre špor na atletickom štadióne, obnovu telocviční našich základných škôl, využitie školských dvorov a podporu športových klubov. Ak sa nám naše plány vydarí, Martin bude konečne mať plnohodnotný atletický stánok, kde budú môcť svoje zápasy na prírodnom trávniku odohrať aj futbalisti.

V Martine by sa mala vybudovať aj menšia multifunkčná športová hala v areáli ZŠ A. Dubčeka na Severe. Pôjde mesto napokon do toho?

Verím, že áno. Prekvapilo ma, že niektorí poslanci vystupujú proti tomuto projektu. V Martine podobnú halu nemáme a telocvične na základných školách akútne potrebujú renováciu a modernizáciu. V súčasnosti sa naskytá podpora od štátu práve na športové areály a školy v našom meste a chceme byť plne súčinní a žiadať o financie. Spomínaná hala bude určená najmä pre našu športujúcu mládež. Ak chceme niečo podobné brzdiť, niekde je chyba.

V minulom volebnom období sa diskutovalo aj o výstavbe športoviska v lokalite Pažite v mestskej časti Priekopa. V akom štádiu je tento projekt a čo je jeho obsahom?

Mesto Martin požiadalo Žilinský samosprávny kraj o odkúpenie pozemkov. Je to procesne zložitejšie, ale verím, že dokážeme túto situáciu vyriešiť. Na Pažitiach by malo vyrásť trávnaté ihrisko, rozmerovo väčšie ako klasické futbalové, čím chceme zvýšiť kapacitu pre mestský klub na tréningy.

Zvyšná časť bude určená pre rekreačný šport, k dispozícii bude multifunkčné ihrisko. V otázke riešenia je bežecká dráha okolo celého areálu. Naším cieľom je vytvoriť ďalší komplexný športový areál, kde budú môcť športovať všetci bez ohľadu na vek.

Vráťme sa ešte k vášmu vymenovaniu za viceprimátora a postojú vášho bývalého klubu Skúsme to inak (STI), zatiaľ bol komunikovaný iba postoj STI. Vy sa vyhýbate konfrontáciám na sociálnych sieťach a nereagujete ani na osobné útoky. Aký je váš pohľad?

Ak mám byť úprimný, som veľmi sklamaný. Do volieb sme šli ako jedna veľká skupina nových ľudí s obrovským odhodlaním pracovať na tom, aby sa Martin rozvíjal a aby to cítili aj obyvatelia nášho mesta.

Zrejme som však bol až príliš dôverčivý. Je veľká škoda, že nenaplnené ambície jednej osoby a rôznych ľudí zo zákulisia tohto človeka rozbili náš klub.

Podľa mňa však politik nikdy nesmie postaviť osobné záujmy nad potreby občanov. K tomu, aby sa naše mesto stalo zdravé, pokojné a bezpečné pre život musíme vedieť spolupracovať a naučiť sa hľadať kompromisy. A nie hovoriť o kompromisoch na sociálnych sieťach, pretože je to populárne a za chrbtom intrigovať, urážať a zavádzať polopravdami. Ja sa takýchto hier zúčastňovať nemienim.

Dostal som dôveru, aby som pomohol z Martina urobiť lepšie miesto. A nepotrebujem preto ponižovať iných a vyťahovať na nich ich prehrešky. Verím, že moja práca a nie sociálne siete ukážu, aký som človek.

Roman Kopka

Mestský úrad v Martine má od 1. februára nového prednostu

Primátor Martina Ján Danko v stredu 1. februára vymenoval nového prednostu Mestského úradu v Martine. Stal sa ním Martin Cingel, ktorý na tejto pozícii vystriedal Jána Žilu. Nový prednosta má dlhoročné skúsenosti v oblasti práva, verejnej politiky i riadenia.

Martin Cingel je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela. Po skončení štúdia pracoval na Okresnom úrade v Martine a na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v Martine. Od roku 2007 pôsobil na riadiacich pozíciách v súkromnej i verejnej sfére. Nový prednosta

mestského úradu tri roky pôsobil aj ako riaditeľ Úradu Žilinského samosprávneho kraja. Je tiež skúseným lektorom v odborných problematikách.

„Som rád, že Martin Cingel sa pripája do nášho tímu, ktorého cieľom je posunúť rozvoj mesta Martin na vyššiu úroveň. Sú pred nami ťažké časy, a preto si nesmierne vážim, že na čelo úradu sa postaví skúsený a rešpektovaný odborník. Verím, že spolu sa nám podarí doviest rozbehnuté projekty do úspešného konca a pokračovať v rozvoji mesta,“ povedal Ján Danko, primátor mesta Martin.

(RED)

Zastupiteľstvo, o ktorého zvolanie požiadala tretina poslancov, nebolo uznášaniaschopné

Nový termín rokovania stanovil primátor mesta Martin na 13. februára.

Trikrát a dost'. Aj takto by sa dali charakterizovať pokusy otvoriť rokovanie Mestského zastupiteľstva v Martine. O jeho zvolanie v prvej polovici januára v súlade s rokovacím poriadkom požiadala primátora mesta skupina jedenástich poslancov (podmienkou je aspoň tretina z celového počtu, pozn. red.), najmä z klubov Reštart Martin a Skúsme to inak.

Málo poslancov

V pondelok 30. januára o 9. h, teda v termíne, na kedy bolo zastupiteľstvo zvolané, sa však v zasadačke MsÚ prezentovalo iba 12 poslancov, o polhodinu neskôr taký istý počet. O 10. h sa už prezentovalo síce 14 poslancov, no stále to bolo málo na to, aby bolo zastupiteľstvo uznášaniaschopné.

Rokovať by sa mohlo začať až po tom, keby sa prezentovalo 16 poslancov, to je nadpolo-

vičná väčšina z celového počtu členov zastupiteľského zboru.

Primátor mesta následne oznámil, že rokovanie zastupiteľstva zvoláva na 13. februára o 9. h s tým istým programom, ktorý sa mal prerokovať 30. januára. Sú v ňom napríklad tieto body: zloženie sľubu poslanca, plán kontrolnej činnosti na rok 2023, prerokovanie uznesenia komisie na čerpanie mimorozpočtových zdrojov, resp. dopravnej komisie, zmena zástupcu mesta v OOCR Turiec.

Návrh rozpočtu je už zverejnený

V pôvodnej žiadosti o zvolanie zastupiteľstva poslanci primátorovi nenavrhli žiadny program, doplnili ho až dodatočne.

V navrhnutom programe bol aj bod prerokovania návrhu rozpočtu mesta Martin na rok 2023. Ten však primátor na rokovanie podľa zákonných noriem nemohol zaradiť, radnica argumentuje tým, že jeho prerokovanie v zastupiteľstve je možné až po tom, keď uplynie minimálne pätnásťdňová lehota od jeho zverejnenia, počas ktorej rozpočet môžu občania a aj poslanci pripomienkovať.

Mimochodom, tá začala plynúť od 2. februára, keď bol návrh rozpočtu mesta Martin na rok 2023 zverejnený na webovej stránke mesta.

Roman Kopka

Foto: TV Turiec

R23-02-01

Motorr

M A R T I N

Hľadáme kolegov na pozície:

Autoklambiar

Autoelektrikár
diagnostika

Automechanik
prípravár

Viac informácií na
+421 905 681 616

MESTO MARTIN POZÝVA NA

19. ROČNÍK

MCORŠ 2023

MARTINSKÚ CELOROČNÚ OLYMPIÁDU REKREAČNÝCH ŠPORTOVCOV

1. KOLO - KOLKY

piatok 24. 2. 2023

8:00 - 13:30 h - základné školy
13:30 - 17:00 h - verejnosť

KOLKÁREŇ, J. Š. Šikuru 5193, Martin - Priekopa

Pravidlá súťaže: súťaží sa v hádzaní do plných kolkov v jednom kole - 10 hodov
Kategórie: deti, dorast, ženy, muži, veteráni
Ceny: ocenení budú prví traja v každej kategórii
Občerstvenie: zabezpečené
Vstup: zadarmo (prezúvky nutné)

ZBER OSOBNÝCH ÚDAJOV PRI REGISTRÁCII A FOTODOKUMENTÁCIA Z PRETEKOV SA VYKONÁVAJÚ ZA ÚČELOM SPRACOVANIA A ZVEREJŇOVANIA VÝSLEDKOV MCORŠ. V PÍPADO, ŽE NECHCETE, ABY VAŠE ÚDAJE A FOTOGRAFIE BOLÍ ZVEREJENÉ, OZNÁMTE VOPRED.

ORGANIZÁTOR:

MARTIN

kontakt: Ing. Miriam Vaško
vasko@martin.sk
043/4204326

Na polhodinu sa aj v Martine vyplo verejné osvetlenie

Až 1 500 eur denne stojí mesto Martin verejné osvetlenie.
Foto: Roman Kopka

Približne 75 percent samospráv na Slovensku protestovalo proti vysokým účtom za energie. Pridalo sa aj naše mesto.

Posledný januárový pondelok o 19. h viaceré samosprávy vyplili verejné osvetlenie, aby tak dali najavo svoju nespokojnosť s (ne)riešením energetickej krízy. K protestu Združenia miest a obcí Slovenska sa pripojilo aj mesto Martin.

Problémom sú vysoké ceny energií, ktoré majú veľmi negatívny vplyv aj na život v našom meste. Kým ešte pred pár mesiacmi mesto Martin za MWh platilo 62 eur, v januári to bolo 450 eur. To je z dlhodobého hľadiska ťažko akceptovateľný stav. Ak by sa situácia nezlepšila, tak by radnica mohla v meste len kúriť a svietiť, na nič iné by peniaze neboli.

Pre ilustráciu, len za jeden deň mesto platí za verejné osvetlenie 1 500 eur. Aj preto je pre samosprávu nevyhnutné, aby štát našiel formu, ktorá by mestám a obciam sanovala tento vysoký nárast cien energií.

Zástupcovia Združenia miest a obcí Slovenska deklarovali, že ich mrzí skutočnosť, že na tieto problémy museli upozorniť takýmto protestom, ale podľa ich vyjadrení sa už zrejme viac nedalo.

Dobrou správou je, že sa po proteste rozbehli rokovania, ktoré by mali v konečnom dôsledku priniesť želaný výsledok a tým sú kompenzácie.

Treba sa vraj ozvať, otázna je možnosť forma

V čase protestu sme sa nachádzali v Košútoch pri jednej z autobusových zastávok. S úderom 19. h sa verejné osvetlenie pod správou mesta skutočne vyplo a aj vozovka na Jilemnického ulici sa ponorila do tmy.

„Som za, podporujem tento protest. Želám si, aby to pomohlo, no nie som si celkom istá, že sa tak stane. Ale držím palce, aby to vyšlo,“ povedala pani Barbora.

V podobnom duchu sa vyjadrila aj Anna Rusková. „Niekdedy sa musíte ozvať, aby vás bolo počuť. O proteste som vedela z médií, vypnuté svetlá ma nezaskočili. To zdražovanie pocítujeme všetci, je to hrozné. Drahé energie nepochybne majú negatívny dopad aj na chod mesta, a ak by sa situácia nezlepšila, asi by sme to pocítili na rôznych službách, ktoré samosprávy zabezpečujú.“

Zaznamenali sme však aj iné hlasy. „Neviedla som, prečo sa svetlá zhasli. Popravde, neviem si predstaviť, ako by to bolo, keby sa vonku večer nesvietilo. Veď to by som sa bála ísť von aj so psom,“ nechala sa počuť mladá Martinčanka. S formou protestu sa nie celkom stotožnil

Jozef Petráš, poslanec martinského mestského zastupiteľstva.

„Pred pár dňami sa tu v Košútoch na priecho-de pre chodcov stala nehoda, a to sa svietilo. Je veľmi nebezpečné na takto vyťaženej ceste vypínať verejné osvetlenie, ale aj kdekoľvek inde. Skôr by sa malo protestovať pred parlamentom alebo sídlom vlády. Určite by som sa pridal. Je nespochybniteľné, že samosprávy v energetickej kríze potrebujú pomoc od štátu.“

Bezpečnosť bude prvoradá

Protest bol viac-menej symbolický, pričom treba zdôrazniť, že trval len polhodinu.

Radnica sa plne stotožňuje s obavami obyvateľov a určite nebude trestať Martinčanov za to, čo nespôsobili. Nikto nemá v pláne do budúcnosti vypínať verejné osvetlenie, robí sa maximum preto, aby sa táto situácia čo najlepšie zvládla. Bezpečnosť je prvoradá.

Počas protestu samospráv boli v meste vo väčšom počte aj mestskí policajti, ktorí posilnili hliadkovú činnosť. Nezaznamenali v tomto čase žiadne problémy, s podnetmi sa na nich neobrátili ani občania.

Roman Kopka

Budú platiť nové pravidlá pre reklamu. Najskôr v pešej zóne

Ukážky umiestnenia reklamy v pamiatkovej zóne Martina. Červené prekrytie predstavuje chyby vo vizuáli reklamy.
Foto: Viera Legerská

teriálové prevedenie, umiestnenie na fasádach budov a redukciu jej množstva. O týchto pravidlách sa nedávno v OC Galéria uskutočnila verejná diskusia, na ktorú boli prioritne pozvaní majitelia budov a prevádzok v centre mesta.

„Prezentovali sme im manuál s novými pravidlami pre reklamu vo verejnom priestore a vytvorili sme pre nich možnosť diskutovať o nich a priniesť aj nové návrhy, ktoré, ak podporia náš cieľ, do manuálu dopracujeme. Vo finále tak získame materiál, ktorý bude jasným návodom na aplikovanie reklamy v pamiatkovej zóne,“ dodala riaditeľka.

Podnikatelia iniciatívu mesta vítajú

Pracovný tím architektov, pamiatkárov a iných odborníkov „šil“ reklamu priamo na mieru pamiatkovej zóny. Vypracoval pravidlá pre reklamu na štyri typologické objekty, ktoré sú typické pre centrum. Venoval sa hlavnému označeniu prevádzky, vývesným štítom, reklame v rámci výkladov, reklamným vitrínam, reklame na fasádach a štítových stenách, na oplotení či strechách, ale aj samostatne stojacej reklame, citylightoch, plagátových plochách či atypických veľkoplošných reklamných stavbách a zariadeniach. Na stretnutí za tím prezentoval terajšiu i budúcu prax v riešení reklamy v pešej zóne architekt Oto Nováček.

Prítomní podnikatelia v zásade vítali túto iniciatívu mesta. „Nové pravidlá budem rešpektovať, no bolo by treba, aby naša investícia do zmien vizuálu reklamy nevyšla nazmar po nájazdoch sprejerov. Preto treba uvažovať zo strany mesta aj s vyšším stupňom ochrany objektov a dozoru v pešej zóne,“ povedal za podnikateľskú verejnosť Juraj Stahl.

Martin si primárne vybral podanie pomocnej ruky

Odborníci, ktorí spracovávali pravidlá reklamy, ocenili aj skutočnosť, že mesto si primárne nevybralo cestu restriktív, teda fyzického odstraňovania reklám, ale ponúka najskôr pomocnú ruku pri aplikovaní vhodného označenia prevádzok v centre a propagácie služieb či tovaru.

„Sme ochotní, ak bude záujem zo strany jednotlivých podnikateľov, vypracovať im návrh, ako by sa dali prvky navrhovaného manuálu použiť priamo na mieru ich prevádzky,“ povedal za riešiteľov Peter Trmos, reprezentujúci Partu

Martin má ambíciu spracovať pravidlá pre tvorbu reklamy vo verejnom priestore. Pripravovaný manuál je prioritne určený pre pešiu zónu. O jeho obsahu nedávno diskutovali majitelia tamojších prevádzok s odborníkmi, autormi nových pravidiel pre reguláciu reklamného smogu.

Ak je reklama vo verejnom priestore veľa, vnímame ju ako vizuálny smog. „Touto témou sa zaoberáme už dlhší čas a pripravujeme pravidlá na jeho elimináciu na území mesta,“ povedala Zuzana Mendelová, riaditeľka Útvaru hlavného architekta mesta Martin.

O nových pravidlách sa verejne diskutovalo

Útvar už od minulého volebného obdobia zastrešoval prácu tímu architektov, ktorý po podrobnej prehliadke centra mesta nastavil nové pravidlá na spracovanie reklamy, jej dizajn, ma-

Súčasťou stretnutia bola aj výstava dobrých a zlých príkladov umiestnenia reklamy v martinskej pešej zóne.
Foto: Viera Legerská

Kultúrnu platformu, ktorá sa okrem iného snaží aj o formovanie vizuálnej identity mesta Martin.

„Pripravujeme aj ukázkový objekt, na ktorom zohľadníme nové princípy tvorby reklamy. Mestu patrí budova na Divadelnej ulici s muralom tanečníc a sú v nej prevádzky v prenájme. Tam budeme aplikovať ich nové označenia a reklamu,“ prispela do diskusie Z. Mendelová.

Čo bude nasledovať ďalej

A aké budú ďalšie kroky mesta v praktickom uplatňovaní nových pravidiel reklamy? Mesto sa pri jej regulácii v pešej zóne bude riadiť jednak platnými zákonmi – stavebným, zákonom o ochrane pamiatkového fondu a inými, ale aj zásadami pamiatkovej ochrany, ÚPN mesta a všeobecne záväznými nariadeniami mesta, ktorých súčasťou budú v blízkej budúcnosti aj pravidlá nového manuálu.

”

Pripravujeme aj ukázkový objekt, na ktorom zohľadníme nové princípy tvorby reklamy.

Zuzana Mendelová

Tie sa budú vzťahovať na súkromné i verejné reklamy, v prvom kroku na návrh a realizáciu nových reklám na území mesta. V prípade už existujúcich reklám sa bude ich opätovné posúdenie povoľovať už v zmysle pravidiel a regulatívov nového manuálu.

„Budú ho mať k dispozícii aj reklamné agentúry, aby vedeli svoje produkty formovať v súlade s ním,“ pripomenul martinský viceprimátor Stanislav Thomka, ktorý na stretnutí ocenil prístup tvorcov manuálu a ich približne polročnú prácu na jeho finalizácii.

V prípade nelegálnych reklám na území mesta sa budú jednotlivé prípady posudzovať a odstraňovať v zmysle platnej legislatívy,“ povedala na záver Zuzana Mendelová s tým, že najskôr sa bude riešiť reklama v pešej zóne, neskôr aj v ostatných častiach mesta.

Viera Legerská

STÁLE SA NIEČO DEJE

■ **Detská tour Petra Sagana.** Priaznivci cyklistiky, poznačte si dôležitý dátum. Mimoriadne populárne podujatie, ktoré nielen svojim menom podporuje trojnásobný majster sveta v cyklistike a viacsobný držiteľ zeleného trička z Tour de France Peter Sagan, zavíta opäť aj do Martina, a to 21. mája. Pretekať sa bude na letisku v Tomčanoch. Bezprostredne po vlnajšej martinskej premiére Peter Zanický, riaditeľ pretekov, povedal, že to u nás dopadlo fajn a že tour sa do nášho mesta určite ešte vráti. Stalo sa, nepochybne aj vďaka dobrým podmienkam i značnému záujmu verejnosti, ktoré organizátori na letisku v Tomčanoch našli.

■ **Rebríček škôl.** Do prvej desiatky najlepších stredných škôl na Slovensku sa dostali Gymnázium Jozefa Lettricha v Martine (6. miesto) a Bilingválne gymnázium Sučany (7. miesto). Rebríček zostavuje INEKO, nehodnotí v ňom kvalitu škôl komplexne, informuje o výsledkoch žiakov. Do prvej desiatky v kategóriách stredných odborných škôl a základných škôl sa nedostala žiadna zo škôl so sídlom v Martine. V rámci kraja máme v prvej desiatke dve základné školy – Katolícku ZŠ s MŠ A. Bernoláka na 8. mieste a ZŠ A. Dubčeka na 10. mieste. Na 14. priečke v kraji je ZŠ s MŠ na Hurbanovej ulici a na 16. mieste ZŠ na Mudroňovej ulici.

■ **Voľby medzi mladými.** Predsedníčkou Parlamentu mladých Martin (PMM) sa opäťovne stala Andrea Bačevová, študentka Evanjelického gymnázia v Martine. Za podpredsedu bol zvolený Samuel Kucka zo SOŠ obchodu a služieb v Martine a za tajomníčku PMM Júlia Hüberová, študentka Gymnázia Viliama Paulinyho Tótha.

■ **Divadlo ide do Portugalska.** Slovenské komorné divadlo v Martine sa 24. a 25. februára predstavilo na európskom Festivale Finisterra v portugalskom meste Porto s inscenáciou Iokasté. Inscenácia, ktorej premiéra bola v októbri minulého roku, je výsledkom spolupráce martinského divadla s Divadlom komedie Praha.

■ Winter park Martinky má perspektívu.

Podľa štúdie, ktorú aktuálne uverejnil Inštitút environmentálnej politiky MŽP SR, klíma výrazne zasiahne aj do prevádzky slovenských lyžiarskych stredísk a mnohé z nich sa časom stanú ekonomicky neudržateľné už v dekáde rokov 2030 až 2040. Martinských holí sa táto perspektíva netýka. Štúdia uvádza, že nevhodné podmienky všeobecne nastanú v stredisku, ak sa v ňom lyžuje menej ako 35 dní v roku. Dobré podmienky má stredisko, ak sa v ňom dá lyžovať 35 až 82 dní a výborné vtedy, ak lyžovačka trvá viac ako 82 dní. Podľa prognózy môže byť vo Winter Parku Martinky do roku 2030 91 dní lyžovačky, o ďalšiu dekádu 86 dní, do roku 2050 84 dní a do konca storočia by mal počet dní lyžiarskej prevádzky strediska klesnúť na 67. Stredisko by si malo aj v tom čase udržať dobré podmienky na zimnú lyžovačku.

■ **Domáci a výjazdový cestovný ruch.** Informácie o ňom zberá na základe nariadenia Európskej únie Štatistický úrad SR. Do zisťovania bolo v tomto roku vybraných viac ako 700 obcí na Slovensku, medzi nimi i Martin. Vybrané domácnosti bude navštevovať zamestnanec štatistiky/opytovateľ, ktorý je povinný preukázať sa poverením. Cieľom zisťovania sú údaje o účasti obyvateľstva v cestovnom ruchu.

■ **Veľtrh práce v zdravotníctve.** V stredu 22. februára sa v priestoroch Jesseniovej lekárskej fakulty v Martine uskutoční Veľtrh práce v zdravotníctve, ktorý patrí k najnavštevovanejším v našej krajine. Do metropoly Turca sa príde prezentovať viac ako 25 zdravotníckych zariadení zo Slovenska aj Česka, spolu zastrešia vyše 60 nemocníc. Zamestnávateľia budú odpovedať na otázky uchádzačov nielen o platu, ale aj o pracovných benefitoch, veľkosti pracovného úväzku či nemocničnom kolektíve. V prípade lekárov ide aj o podmienky špecializačného vzdelávania a miery dohľadu na pracovisku. Tieto informácie zohrávajú kľúčovú úlohu pri rozhodovaní o budúcom zamestnaní a návštevníci ich chcú nájsť na jednom mieste, mať možnosť ich porovnať. V Martine sa toto podujatie uskutoční už po druhý raz.

(KP, VL)

Rozvoz obedov pre seniorov bude pokračovať. Pracuje sa na tom

Obedy sa varia v jedálni na Škultétyho ulici v Martine.
Foto: Roman Kopka

„Rozvoz stravy mestu poskytuje iba spomínaná nezisková organizácia a vlni sme za túto sociálnu službu z rozpočtu mesta uhradili 30 110 eur,“ uvádza vedúca odboru sociálnej starostlivosti Mestského úradu v Martine Katarína Fúcelová.

Sú otvorení diskusii

K navýšeniu poplatku pre Medik-M zatiaľ nedošlo s tým, že aj sociálno-zdravotná komisia mestského zastupiteľstva, ktorá má tiež posúdiť efektívnosť tejto služby, si na sklonku minulého roku vyžiadala podrobnejšiu analýzu nákladov na rozvoz.

Medik-M ale zatiaľ trvá na svojej požiadavke a mestu vypovedal zmluvu. Jedlá zatiaľ ľuďom rozváža, keďže zmluva má trojmesačnú výpovednú lehotu, ale 31. marca má s rozvozom skončiť.

„V minulých rokoch sme investovali do štyroch izotermických áut uspokojených na rozvoz jedál, máme šoférov, ktorí sa tomu venujú, no ak chceme dodržať štandardy a aj naďalej poskytovať túto službu kvalitne, potrebujeme ten poplatok navýšiť,“ hovorí riaditeľka.

No tvrdí, že v Medik-M sú otvorení diskusii na túto tému a ak sa vyrieši, nebude prob-

Na prelome rokov v Martine trochu silnejšie rezonovala téma rozvozu jedál pre chorých a na pomoc odkázaných seniorov. Vznikli obavy z narušenia doteraz zaužívaného spôsobu rozvozu, dokonca z jeho zrušenia. Toto ale nehrozí, mesto problém rieši.

Téma rozvozu jedál pre tých, ktorí to vzhľadom na svoj zdravotný stav potrebujú, sa zauzila hneď potom, čo nedošlo k akceptácii dodatku k zmluve o rozvoze, ktorým nezisková organizácia Medik-M Martin chcela zvýšiť sadzbu za túto sociálnu službu, inak jednu z viacerých, ktoré pre obyvateľov mesta toto zariadenie poskytuje.

Medik-M požaduje zvýšiť poplatky

„Doposiaľ nám mesto Martin platilo za rozvoz 0,55 eura/jedlo,“ uvádza nás do témy riaditeľka Medik-M Veronika Kulasová.

„Vzhľadom na to, že sa zvýšili náklady aj na tento druh sociálnej služby a mesto od nás požadovalo zvýšiť počet rozvozných trás zo štyroch na päť, lebo záujem o rozvoz jedál sa zvyšuje, žiadali sme navýšenie tejto sumy na 0,80 eura/jedlo. Mestu sme predložili podrobnú kalkuláciu nákladov, aby sa vedelo, čo nás k tejto žiadosti vedie,“ argumentuje.

Z jedálne na Škultétyho ulici v Martine sa po celom meste na štyroch rozvozných linkách

(Podháj/Záturčie, Sever/Košúty, Ľadoveň/Tomčany a centrum/Štúrovo námestie) rozviezlo v roku 2022 priemerne denne podľa evidencie mestského úradu 241 obedov.

Rozvoz obedov pre seniorov zabezpečuje zatiaľ nezisková organizácia Medik-M.
Foto: Roman Kopka

lém v rozvoze po prvom apríli z ich strany pokračovať.

Téma sa venuje aj sociálno-zdravotná komisia

Téma rozvozu jedál pre seniorov bola aj na programe nedávneho výjazdového rokovania sociálno-zdravotnej komisie v Medik-M. Jej členovia si pozreli jeho priestory, zoznámili sa s činnosťou tejto neziskovej organizácie, naplnenosťou zariadenia a sociálnymi službami, ktoré poskytujú.

„V komisii sme takmer všetci, až na jedného člena, nováčikovia a potrebujeme poznať terén. Za seba môžem povedať, že takto sa dá získať najlepší obraz o situácii,“ povedala nám predsedníčka sociálno-zdravotnej komisie Marcela Amchová.

”

Argumentovali predovšetkým navýšením počtu trás a zvýšením cien PHM, no tie od júla minulého roku postupne klesali.

Marcela Amchová

Uviedla tiež, že komisia sa už zaoberala podmienkami možného navýšenia poplatku na rozvoz jedál.

„Od Medik-M sme potrebovali vysvetliť, ako sa dopracovali k sume 0,80 eura/jedlo, lebo argumentovali predovšetkým navýšením počtu trás a zvýšením cien pohonných hmôt, no tie od júla minulého roku postupne klesali. Takže sme chceli o tom hovoriť podrobnejšie,“ dôvodila predsedníčka.

Kedže ale Medik-M medzitým vypovedal zmluvu na rozvoz stravy, mesto už vyhlásilo výberové konanie na tento druh práce. No v jeho prvej fáze, ako nám potvrdila aj vedúca odboru sociálnej starostlivosti, sa do neho neprihlásil nikto. Podľa našich informácií rovnako dopadol aj druhý pokus.

Pracuje sa na alternatívnej náhrade

„Musíme počkať na vyhodnotenie výberového konania a ak nenájdeme úspešného uchádzača, budeme hľadať riešenie v priamom oslovovaní možných dodávateľov aj z okolia, alebo sa bude musieť tejto služby zhostiť sociálny podnik. Platí, že riešenie tohto problému je vo vývoji, ale občania sa nemusia báť, že im mesto rozvoz stravy nezabezpečí. Určite nájdeme najlepšie východisko,“ uzavrela Marcela Amchová.

K tomuto stanovisku sa pripojila aj vedúca odboru sociálnej starostlivosti Katarína Fúcelová, ktorá nám prípravu alternatívnej náhrady pre rozvoz jedál na pomoc odkázaným Martinčanom potvrdila.

Viera Legerská

Z DENNÍKA MESTSKEJ POLÍCIE MARTIN

Našla 200 eur, poctivo ich odovzdala

Je to skôr výnimka ako pravidlo, ale občas sa to stane. Potrebujete vytiahnuť z bankomatu peniaze, no skôr ako sa dostanete k svojim, nájdete cudzie. Pritrafilo sa to v predposledný januárový utorok aj panej z Martina, ktorá v jednom z bankomatov v Priekope našla finančnú hotovosť 200 eur.

Poctivá nálezkynia sa zachovala maximálne zodpovedne a nájdené peniaze odovzdala predavačke blízkeho obchodného reťazca do úschovy a následne o tom upovedomila operačné stredisko mestskej polície. Keďže sa hliadke, ktorá sa do obchodného reťazca dostavila, nepodarilo zistiť majiteľa hotovosti, tak mestskí policajti peniaze odovzdali v príslušnej pobočke banky, ktorej bankomat patrila.

Nájdená peňaženka na Ľadovni

Martinčanka Ivana v neskorších večerných hodinách (o 21.40 h) našla v blízkosti svojho bydliska peňaženku, ktorú následne odovzdala na útvar MsP v Martine na Ľadovni. Operátor operačného strediska zistil, že v peňaženke bola finančná hotovosť vo výške 614,80 eura, viaceré osobné doklady i platobná karta. O 11 minút si stratené veci prevzal už ich vďačný majiteľ.

Nie je jedno, kde zaparkujete

Častým priestupkom, ktorým mestskí policajti pravidelne riešia, je parkovanie automobilov na Námestí SNP mimo vyznačených parkovacích miest. Hliadka, ktorá sa na miesto dostaví a nenájde pri zaparkovanom aute majiteľa, tak založí na vozidlo technický prostriedok na zabránenie jeho odjazdu, ľudovo povedané – papuču. Väčšinou sa to potom nezaobíde bez pokuty, najčastejšie je udelená vo výške 10 eur.

Mestskí policajti často riešia aj podnety od občanov, ktoré upozorňujú na státie motorových vozidiel vo vzdialenosti kratšej ako je 5 m od priechodu pre chodcov. Tradičným problémom je aj parkovanie na vyhradených parkovacích miestach cudzími motoristami či blokovanie výjazdov nevhodne zaparkovaným vozidlom.

Keď sa deti nudia, tak kadečo vyvedú

Decká, obzvlášť v tínedžerskom veku, niekedy nevedia, čo so sebou. V stredu 25. januára dve vekom ešte maloleté dievčatá z Turian zapálili servítku, ktorú potom hodili do zbernej nádoby pri pumptrackovej dráhe v areáli Šport-parku Pltníky.

Horieť začal aj odpad v koši, vzniknutý malý požiar hliadka MsP uhasila. K poškodeniu smetnej nádoby a ani kovovej vložky nedošlo. Dievčatá sa podrobili dychovej skúške na alkohol, našťastie, dopadla negatívne. Následne boli s cieľom zistenia totožnosti predvedené na útvar MsP, kde si ich vyzdvihli zrejme zaskočení rodičia.

Predražené cigaretky

Pod kontrolou mestského kamerového systému je aj priestor autobusového nástupištia na Novákovej ulici oproti železničnej stanici. Už pár rokov aj na zastávkach platí zákaz fajčenia, no nie všetci fajčiari mu dokážu odolávať. Na zapálenú cigaretu doplatila aj jedna pani, ktorá za porušenie zákona o ochrane nefajčiarov dostala pokutu vo výške 15 eur.

A pozor aj na odhodenie ohorka z cigarety, čo sa považuje za znečistenie verejného priestranstva. Takáto „maličkosť“, ktorá sa udiala tiež v januári na Novákovej ulici, stála fajčiara 20 eur.

Nechýba vám bicykel?

Pri čistení jazierka Hrádok a jeho okolia vytiahli občania Martina starajúci sa a tento známy priestor v Košútoch z vody dámsky bicykel. Keďže sa majiteľa nepodarilo zistiť, bicykel skončil v úschove na útvar mestskej polície.

(KP)

Tím odborníkov pripravuje adaptačnú stratégiu mesta na zmenu klímy

Prečo treba v centre Martina regulovať reklamu? Kde sa môžu či budú stavať byty a v ktorých častiach mesta pribudnú obchodné reťazce? Aj to sú otázky, s ktorými sme sa obrátili na riaditeľku Útvoru hlavného architekta mesta Martin Zuzanu Mendelovú.

Čo má riaditeľka útvaru hlavného architekta na pracovnom stole na začiatku tohto roka?

Určite veľa práce. Okrem bežnej agendy zloženej z vypracovávania zadávacích dokumentov, územnoplánovacej dokumentácie a územnoplánovacích podkladov, stavebnej a urbanisticko-architektonickej expertíznej a poradenskej činnosti, spracovávaní štúdií či koncepcií využitia územia vyplývajúcich z požiadaviek mesta či jednotlivých mestských častí a poslancov sa momentálne venujeme trom zásadným materiálom. Ide o spracovávanie zmien a doplnkov územného plánu mesta, riešime reguláciu reklamného smogu v pamiatkovej zóne Martina a venujeme sa tiež spracovaniu adaptačnej stratégie mesta na zmenu klímy.

Podme na to podrobnejšie. Čo spomínaná stratégia je?

Jej spracovanie si vyžiadala zmena klimatických podmienok. Ide o komplexný materiál, ktorý tvorí tím odborníkov. Všeobecne každý z nás vie, o čo ide. Povrch našej planéty sa prehrieva, a ak neurobíme rýchlo účinné opatrenia, môže tento jav výrazne poškodiť kvalitu nášho zdravia i života. Dáta, ktoré zberáme, nám dávajú dôležitý prehľad o tom, na čo všetko zmena klímy vplýva a čo všetko tento trend podporuje, napríklad aj z hľadiska používania niektorých stavebno-technických materiálov či ignorovania tvorby zelene alebo alternatívnej dopravy a podobne.

Máme preto ambíciu v tomto širokom kolektíve spracovať adaptačnú stratégiu presne na mieru nášho mesta a klimatických podmienok, ktoré tu máme. Jej výsledkom po zbere údajov a ich analýze vrátane širokej verejnej diskusie, má byť materiál, ktorý nám poskytne reálne nástroje či pravidlá na ovplyvňovanie toho, čo sa tu vybuduje a ako sa to vybuduje.

Znamená to, že tento materiál bude pre vás dostatočným argumentačným základom, aby ste mohli pri posudzovaní akýchkoľvek investícií v meste pripomínať ich vhodnosť z hľadiska ovplyvňovania klímy?

Zjednodušene povedané – áno. Bojovať s klímou môžeme iba vtedy, ak budeme môcť odborne zdátne investorom vyargumentovať, aké je naše územie zraniteľné, a prečo je dôležité prispôbiť ich zámery klimatickým podmienkam a problémom mesta.

Už sa potom nebudú môcť domnievať, že napríklad výsadba zelene, zelené strechy či vodozádržné opatrenia sú iba výmyslom, ale že treba s nimi rátať v akomkoľvek projekte, lebo budú

Zuzana Mendelová, riaditeľka
Útvoru hlavného architekta
mesta Martin.
Foto: Viera Legerská

obsiahnuté aj v aktualizovanom územnom pláne mesta.

Kým sa k nemu dostaneme, povedzme si niečo aj o regulácii reklamného smogu...

Ide vlastne o tvorbu manuálu, ktorý ukáže štandardizáciu vizuálnej kultúry v pešej zóne. Je najnavštevovanejším miestom nášho mesta a aj reklama v tomto priestore by mala mať svoj rozsah, obsah a spôsob umiestnenia. Máme pripravený grafický manuál, ktorý vytvoril tím odborníkov

a už k nemu bola verejná diskusia aj za účasti zástupcov prevádzok z centra mesta. V krátkom čase vytlačíme brožúru, ktorá bude k dispozícii každému, kto bude tvoriť reklamu v centre. Pôjde o pravidlá pre tvorbu reklamy, o štandardy vizuálnej kultúry, ktorú tu chceme nastoliť.

Už sme spomínali územný plán a jeho aktualizáciu. Je ôsmou v poradí od roku 1999, kedy bol schválený územný plán mesta Martin. Prečo útvár musí pracovať na jeho zmenách a doplnkoch?

Lebo ho treba neustále dopĺňať na základe nových požiadaviek, ktoré nie sú v rozpore so základnou koncepciou. Ide o štandardnú prácu, ktorú útvár hlavného architekta musí robiť, vyplýva to z predmetu našej činnosti. Hoci územný plán mesta Martin bol prijatý takmer pred štvrtstoročím, ide o dobrý plán, má dostatok rozvojových plôch pre bytovú výstavbu i občiansku vybavenosť a do dneška ešte nebol naplnený.

Čím je podložená tohtoročná práca na jeho aktualizácii?

Predovšetkým množstvom požiadaviek na jeho zmenu. Požiadavky, resp. podnety na riešenie, boli schválené v mestskom zastupiteľstve, časť z nich pochádza z vonkajšieho podnikateľského prostredia a ambícií stavať v meste rôzne objekty, niektoré sú odrazom celospoločenských či celomestských potrieb, ako už spomínaná regulácia reklamného smogu alebo adaptačná stratégia na zmenu klímy. Aj tie chceme do územného plánu zapracovať. Aktualizácia je v procese, pri jej tvorbe, posudzovaní a schvaľovaní budeme postupovať v zmysle zákona a v súlade s pravidlami, ktoré máme v územnom pláne určené pre jednotlivé rozvojové plochy.

Skúsme podrobnejšie. Pribudnú v Martine byty, obchody, výrobné prevádzky, objekty služieb?

Zaiste. Posudzovali sme napríklad nové plochy na výstavbu rodinných domov a možnosti hromadnej bytovej výstavby v Priekope, transformáciu areálu Vývoja Martin z hľadiska jeho novej funkcie, riešime Robotnícku ulicu z hľadiska prístupu k novým výrobným, skladovým a obchodným prevádzkam v tomto priestore a mnohé iné.

Vieme, kde môžu pribudnúť v Martine byty?

Dostatok plôch je v Záturčí či v Košútoch. Ak sa objaví investor a predstaví svoj zámer, sme pripravení posúdiť jeho vhodnosť z hľadiska územného plánu. Zastavovacie podmienky sú stanovené jednoznačne.

Martinčanov zaiste zaujíma, či v meste zahustia svoju sieť obchodné reťazce?

Áno. Najbližšie k finále je výstavba Lidla v Záturčí. Zámer sme odsúhlasili, podmienkou z našej strany bola zelená strecha a riešenie chodníkov pre prístup chodcov do objektu. Mestská časť Záturčie takýto typ obchodu z hľadiska doplnenia služieb už potrebovala, zelená strecha je bonusom, krajší výhľad hádam poteší obyvateľov okolitých bytoviek a je aj odpoveďou na zmenu klímy.

Posudzuje sa výstavba ďalších obchodných reťazcov v Košútoch, na Podháji i Kollárovej ulici v širšom martinskom centre. No treba pripomenúť, že od odsúhlasenia investičného zámeru až po naplnenie všetkých podmienok, ktoré súvisia so spracovaním projektovej dokumentácie a všetkých súhlasov, je dlhá cesta, takže o termínoch ich otvorenia je momentálne predčasné hovoriť.

”

Rozsah účasti bežnej verejnosti pri prerokovávaní investičných zámerov určuje stavebný zákon. A ten neukladá povinnosť otvoriť verejnú diskusiu ku každej budove.

Zuzana Mendelová

Ak už hovoríme o centre, je niečo nové v riešení zóny pred nemocnicou?

Pripravujeme zadanie pre územný plán, materiál bude prerokovaný v mestskom zastupiteľstve. Máme ambíciu vytvoriť v tomto priestore podmienky pre občiansku vybavenosť, v ktorej bude iba v malej miere prípustná aj funkcia bývania.

Treba sa nám v tejto zóne popasovať s dopravou tak, aby každá z prevádzok, obchodu či služieb mala dobre vyriešený dopravný prístup a dostatok parkovacích plôch. V koncepcii tohto územia sa ráta aj so zachovaním trhového miesta, ktoré k Riadku patrí. Súčasťou riešeného územia bude aj revitalizácia podchodu.

Čo priestor po bývalej Neografii?

Ide o súkromný projekt, ku ktorému sme sa vyjadrovali približne pred dvoma rokmi. Vo vyjadrení sme sformulovali aj podmienky, ktoré výstavba objektov musí zohľadňovať. Z výrobnéj prešiel tento areál na zmenu funkcie, ktorou je občianska vybavenosť a bytová výstavba.

Spomínali sme Lidl a jeho potrebu pre Záturčie. Máme ale pripomienku jedného občana, že nie je vhodné situovaný, lebo hluk zo zásobovania či vzduchotechniky môže rušiť ľudí v okolitých bytovkách...

Situovanie obchodnej prevádzky vyplynulo z disponibilít pozemku. Projektanti tiež mu-

seli splniť požiadavky statickej dopravy a do budovanie chodníkov. Práve chodníky sa pri takýchto stavbách štandardne neriešia. Tu sa riešili.

Rovnako ako aj zahusťovanie parkovísk zelenou. Nemalo by tam dochádzať k zhoršovaniu klímy. Občania by nám mali viac dôverovať. Svojej práci rozumieme, vieme aplikovať zásady a regulatívy primerane na každú stavbu a určite by sme nepodporili takú, ktorá by im zhoršila život.

Odhládnuť od toho, majú občania priestor na vyjadrenie svojho názoru vo fáze prípravy takéhoto či podobného projektu?

Základným predpokladom pre odsúhlasenie akéhokoľvek investičného zámeru je jeho súlad s územným plánom. Zodpovednosť za jej povolenie je na pleciach odborníkov. No máme takú skúsenosť, že mnohí investori sa zvyknú stretnúť aj s poslancami príslušnej mestskej časti a prezentujú im svoje investičné plány.

Aj tam je možnosť pripomienkovať možné sporné detaily pripravovaného projektu, čo je len dobre. Rozsah účasti bežnej verejnosti pri prerokovávaní investičných zámerov určuje stavebný zákon. A ten neukladá povinnosť otvoriť verejnú diskusiu ku každej budove.

Stavebný úrad musí z pohľadu zákona brať ohľad na pripomienky a požiadavky, ktoré sú v celom procese prípravy stavby opodstatnené. Som toho názoru, že v tomto procese je dostatočný počet odborníkov, ktorí si medzi sebou dokážu vyrokovať maximum z hľadiska zámeru i užívania stavby.

No sú prípady, keď si aj laická verejnosť môže uplatniť svoj názor a je to v súlade so zákonom...

Je to tak napríklad v prípade verejných prerokovávaní investičných zámerov v súlade so zákonom o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Zvolávajú sa s cieľom vytvoriť priestor na otázky a vysvetlenie všetkých okolností investície a jej dopadu na kvalitu života ľudí.

Kto ich zvoláva?

V zmysle zriaďovacej listiny túto kompetenciu má náš útvár. Ak ide o zámer dotýkajúci sa životného prostredia, celý proces môžu občania sledovať na enviroportáli a na úradnej tabuli mesta Martin.

Termín verejného prerokovania zverejňujeme aj na webovej stránke mesta. No demokracia v praxi spočíva aj v tom, že územnoplánovacie dokumenty spracovávame v súlade so zákonom, odborne ich prerokovávame a schvaľujeme v mestskom zastupiteľstve. Nie je o akceptovaní akýchkoľvek pripomienok, ale o rešpektovaní pravidiel, ktoré sme si prijali, a mali by sme ich pri výstavbe dodržiavať.

Viera Legerská

ZO ŽIVOTA MESTSKÝCH ČASTÍ

MČ KOŠÚTY

Vyučovanie na Hurbanke spestril kreatívny Deň remesiel

Školáci sa veľa dozvedeli o práci perníkárky, včelárky, predstavili sa im hasiči, záchranári či didžeji. Veľa poučného najmä ôsmakom a deviatakom priniesla aj „burza“ stredných odborných škôl.

Bolo to úplne iné vyučovanie, než na aké sú dec-ká zvyknuté. Počas tretieho januárového utorka v ZŠ s MŠ na Hurbanovej ulici zorganizovali Deň remesiel a každý, kto sa na ňom zúčastnil, si pravdepodobne prišiel na svoje.

„Žiaci na I. stupni sa hrali na kuchárov či čašníkov, pripravovali rôzne šaláty z ovocia a zeleniny, nátierky, obložené chlebíčky. Oboznámili sa so základmi stolovania, aspoň trochu spoznali jeho pravidlá. Medzi deti zavítali aj perníkárka, včelárka, ktorá je, mimochodom, žiačka našej školy. Deti zaujalo i stanovište s ľudovou tvorbou, zameranou napríklad na výrobu hračiek, no plno bolo aj pri stánku zdravej výživy,“ povedala Martina Pavlíková, učiteľka a zároveň i výchovný poradca školy.

Žiaci z druhého stupňa sa veľa nového dozvedeli v diskusiách s didžeji Drozd & Demex, o svojich povolaniach im mnoho zaujímavého povedali hasiči, záchranári, ale i ochranár prírody Martin Kondek, ktorého školáci poznajú aj z environmentálnej výchovy.

Osobitný program mali ôsmaci a deviataci, medzi ktorých zavítali pedagógovia a žiaci z jedenástich stredných odborných škôl nielen z Turca, ale i iných regiónov Žilinského kraja a aj Brezna.

Je tu termín podávania prihlášok na stredné školy a určite im nebolo na škodu, čo-to sa do-

Deti z prvého stupňa sa veľa dozvedeli aj o zdravej výžive.
Foto: Roman Kopka

zvedieť o rôznych učebných odboroch, o ktorých možno ani nič nevedeli.

Budúce cukrárky pripravovali sladké maškrtky, svoje získané skúsenosti predviedli napríklad kaderníčky, ale aj budúce učiteľky v materských školách. Stavala sa aj vlaková cesta, skúšali sa rôzne strojárske zariadenia a zahanbiť sa nenechali ani lesníci.

„Boli to zaujímavé prezentácie rôznych povolaní. Aj keď mnohé z nich by nás asi nebavilo vykonávať, aspoň sme sa o nich niečo dozvedeli. Bolo to poučné a pre niekoho nepochybne i inšpirujúce,“ zhodli sa deviataci Peter a Samuel.

Na „burze“ povolání žiakom ochotne pomohli aj odborníčky v poradenstve. „Dôležité je, čo deti bavi, čo im ide, na čo majú vlohy, zručnosť a, sa-

mozrejme, intelekt, pričom pri výbere povolania zohrávajú svoju úlohu i zdravotné predpoklady. Nemali by všetko nechávať na rodičov, treba si už hľadať aj vlastnú cestu. Chybou by bolo spoľahnúť sa aj na kamarátov, nasledovať ich za každú cenu. Táto akcia na Hurbanke je veľmi dobrá, žiaci vidia, že to remeslo má naozaj zlaté dno. Rozhodujúce je napokon uplatnenie a takúto možnosť prinášajú i stredné školy. Šikovný remeselník sa môže mať v živote skutočne dobre,“ myslí si Viera Michalková z Centra poradenstva a prevencie v Martine

Roman Kopka

Zo sídliska do poli, športovať sa oplatí

Attilov beh získava čoraz väčšiu popularitu. Na 9. ročníku sa zúčastnilo 80 bežcov a bežkyň a to nielen z Martina.

Pri pive sa už všeličo vymyslelo. Čosi o tom vedía aj zakladatelia Attilovho behu z Košút do Turčianskej Štiavničky, ktorí si povedali, že by bolo treba trochu po vianočných a novoročných sviatkoch vypotiť rezne a šaláty.

Zo spontánneho nápadu vzniklo tradičné podujatie, ktoré sa v predposlednú januárovú sobotu uskutočnilo už po deviatykrát. Kým na I. ročníku sa zúčastnilo 37 bežcov a bežkyň, te-

raz sa ich na štart postavilo takmer osemdesiat. Približne 10 km trať s prevýšením 160 m dala mnohým zabráť, najmä brodenie sa blatom či čerstvo napadnutým snehom na niektorých úsekoch bolo veľkou skúškou odolnosti. Ale nikto na nestáľoval, naopak, mnohí si preteky doslova užili. Pre mnohých bolo dôležité trochu si zašportovať a zároveň sa stretnúť s kamarátmi. Odmenou za výkony bola v cieľi kapustnička a pre šťastnejších i tombola.

Do Turčianskej Štiavničky z Košút ako prvý dobehol Martin Blahušiak časom 38:58 min, na 2. mieste skončil Patrik Kubala (39:20) a na treťom Stanislav Štrbák (39:53). Medzi ženami triumfovala Katarína Paulinyová (45:40), druhú priečku si vybojovala Martina Hrnčiarová (48:17) a tretiu Ivana Brcková (49:28).

Trojica najrýchlejších bežcov.
Foto: Ivan Branický

Bežecké podujatie, tak ako aj vlani, opäť podporil aj výbor MČ Košúty. **(KP)**

MČ ZÁTURČIE

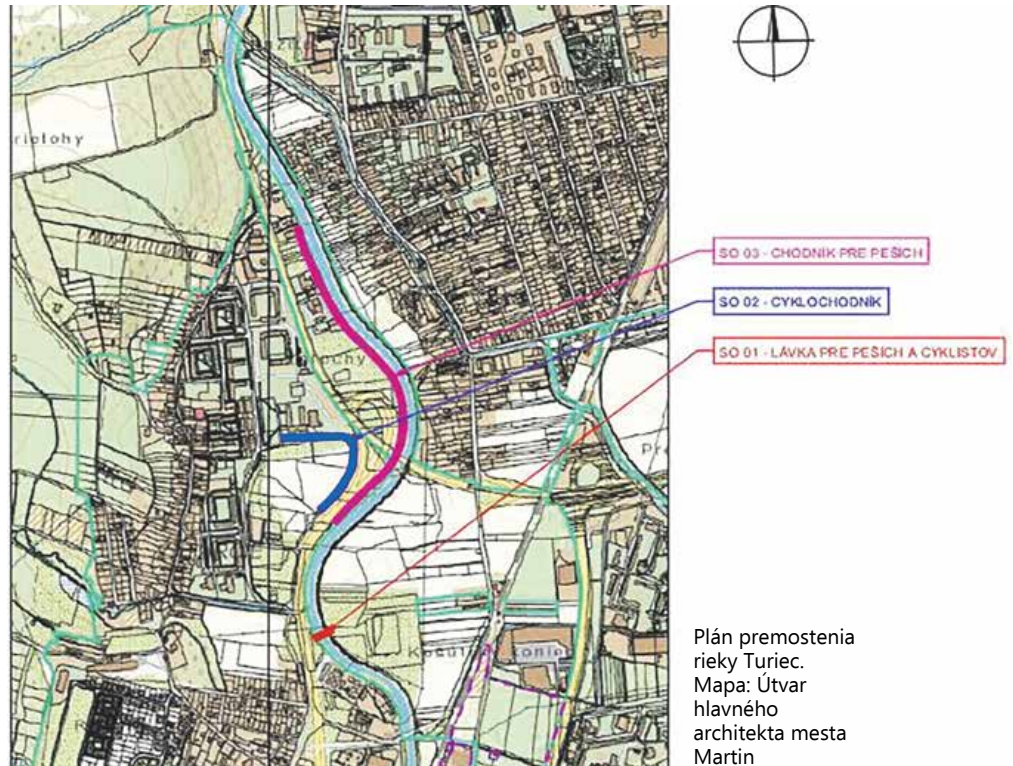
V Záturčí pripravujú premostenie rieky Turiec

Keďže mesto Martin je od začiatku roku v rozpočtovom provizóriu, poslanci v mestských častiach sa aktuálne okrem iného venujú príprave budúcich investícií. V Záturčí je veľkou témou výstavba lávky pre chodcov a cyklistov ponad rieku Turiec.

Do času, keď by sa už mohlo začať s vonkajšími prácami, sa poslanci mestskej časti Záturčie venujú popri iných povinnostiach aj prípravným prácam smerujúcim k výstavbe dlhodobu plánovanej lávky pre chodcov aj cyklistov.

Existujúci spoločný chodník sa začína za mostom cez rieku Turiec v smere na Pltníky a pokračuje po ľavom brehu popri ČOV až po križovatku Záturčianska/Aurela Stodolu na obchvate. Na tomto chodníku je naprojektovaná lávka cez rieku Turiec. Po vybudovaní by mala spájať ľavú časť rieky zo spoločného chodníka pre peších aj cyklistov a napojiť sa na pravej strane na už existujúcu cyklotrasu, ktorá vedie okolo Športparku Pltníky. Následne bude trasa pokračovať od križovatky A. Stodolu ďalej popod podjazd k Základnej škole A. Stodolu, kde sa napojí na miestnu komunikáciu.

Podľa poslancov mestskej časti je lávka s navrhovanou cestnou infraštruktúrou pre obyvateľov Záturčia dôležitá, pretože neexistuje žiadne

bezpečné spojenie chodcov a cyklistov s existujúcou cyklotrasou, ktorá vedie popri rieke Turiec.

Projekt pre územné rozhodnutie je už hotový, na rade je teraz projekt na stavebné povolenie.

V marci by mala byť zverejnená eurofondová výzva na budovanie cyklickej infraštruktúry, do ktorej sa aj mesto Martin zapojí.

Jana Cikhartová

MČ PRIEKOPA

Hasiči chystajú fašiangy, bude aj tradičná zábava

Dobrovoľný hasičský zbor v Priekope ani tento rok nezabudol na fašiangy. Veselý sprievod v rôznych maskách, tradičných i veselých, môžu obyvatelia tejto mestskej časti očakávať v sobotu 11. februára v ranných a dopoludňajších hodinách.

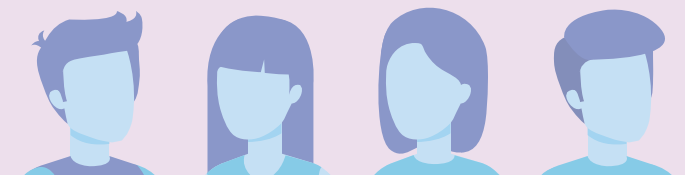
Samotná fašiangová zábava, ktorá k tejto ľudovej tradícii tiež, samozrejme, patrí, sa potom uskutoční v Objekte občianskej vybavenosti na Lipovej ulici v Priekope o týždeň neskôr, teda 18. februára od 19. h.

(KP)

DISKUTUJME SPOLU O PRIEKOPE

Výbor mestskej časti Martin-Priekopa
požýva občanov
na diskusiu s poslancami Priekopy,

ktorá sa uskutoční v pondelok **6. marca od 16. do 18. h**
v priestoroch **Objektu Občianskej vybavenosti** na Lipovej ul. č. 31 v Priekope

TEŠÍME SA NA VAŠU ÚČASŤ

MČ STRED

Mesto urobilo prvý krok, no treba urobiť ďalšie

Súčasťou stavebnej dokumentácie rekonštrukcie prvej etapy pešej zóny v Martine bolo i vybudovanie zásobovacej komunikácie v priestore od Mudroňovej ulice k zadným častiam obchodných prevádzok sídliačich na pešej zóne. Nestalo sa tak.

Takto vyzerá časť zásobovacej komunikácie. Nezregulované územie je živnou pôdou pre neporiadok.

Foto: Viera Legerská

Pohľad na územie od pešej zóny.

Foto: Viera Legerská

Odvtedy prešlo 25 rokov a hoci mesto urobilo v minulom volebnom období zásadný krok k vyriešeniu tejto situácie tým, že sa výmenou nehnuteľností stalo vlastníkom pozemkov pod plánovanú zásobovaciu komunikáciu, do finále, teda do jej výstavby vrátane parkovacích miest je ešte ďaleko.

Živelné parkovanie, ulica sa zapcháva

Na priestor, v ktorom má zásobovacia komunikácia vzniknúť, ale dnes nie je pekný pohľad. Ide o komunikáciu od Mudroňovej ulice k prevádzkam Demro, Humana a iným. Mesto tu síce v minulosti odstránilo čierne stavby, no ich základy ostali. Na pozemkoch živelne parkujú autá,

ulica sa zapcháva, nie je tu žiadne obmedzujúce značenie, autá často bránia vstupu zásobovacím vozidlám i odvozu odpadu. Neraz tam vznikla situácia, že vozidlá Brantnera do priestoru vošli, ale už z neho po vyprázdnení kontajnerov nedokázali vyjsť. Vo večerných a nočných hodinách sa na mestských pozemkoch zdržujú podnapití ľudia, znečisťujú priestor odpadkami i fekáliami.

„Podľa odpadu, ktorý na druhý deň zametáme, je jasné, že tu dochádza aj k požívaniu omamných a psychotropných látok,“ hovorí predseda výboru mestskej časti (VMČ) Stred Juraj Stahl.

Poslanci žiadajú o dohľad nad územím

„Už sme žiadali príslušný odbor MsÚ, aj o to, aby z tohto priestoru došlo k odprataniu nadrozmerného odpadu, napríklad starého nábytku, ktorý tu odložili majitelia okolitých bytov,“ pokračuje. Dodáva, že VMČ túto tému prebral aj na jednom zo svojich nedávnych zasadnutí a žiadal mestskú políciu o intenzívnejší dohľad nad týmto priestorom.

„Nevieme, či to pomôže. Uvedomujeme si, že mestská polícia tu majú v nastolovaní poriadku obmedzené kompetencie. Najmä v statickej doprave, keďže parkovanie áut nič neobmedzuje a územie nie je zregulované,“ konštatuje predseda VMČ s tým, že mesto ako vlastník pozemkov má teraz otvorené dvere k definitívnemu vyriešeniu problémov tohto územia, ktoré je iba pár metrov od pešej zóny.

„Vybudovanie zadnej komunikácie so všetkými potrebnými štandardmi, výstavba stojísk na kontajnery, označenie parkovania, osvetlenie a podobne, by mohlo byť definitívnou bodkou za problémami tohto územia,“ hovorí J. Stahl.

„Musí sa to financovať z mestského rozpočtu, lebo zrejme pôjde o taký rozsah investície, ktorú by rozpočet mestskej časti nevládol. Budeme z výboru vyvíjať maximálny tlak, aby sa to vyriešilo v súlade so stavebným zákonom a skončil by sa tak neorganizovaný stav a rôzne obmedzenia pre majiteľov a nájomcov nehnuteľností v súvislosti s rešpektovaním pešej zóny.“

Rozpočtové provizórium bráni definitívnemu riešeniu

Na otázku, kedy by sa mohol tento priestor vyriešiť, mesto odpovedalo: „Vzhľadom na momentálne rozpočtové provizórium a fakt, že ešte neprebehlo rokovanie poslancov s primátorom mesta k memorandu o spolupráci, momentálne nevieme identifikovať priority rekonštrukcií a opráv ciest, ulíc a komunikácií,“ uviedla hovorkyňa mesta Zuzana Kalmanová.

Viera Legerská

MČ ĽADOVEŇ-JAHODNÍKY-TOMČANY

Centrálné ihrisko na Sucháčkovej ulici s vysokou pravdepodobnosťou dostane na starosť Správa športových zariadení mesta Martin.
Foto: Roman Kopka

výtkov na komunikáciách. Aktuálne sa pripravuje odovzdanie centrálneho detského ihriska na Sucháčkovej ulici pod Správu športových zariadení mesta, aby malo svojho správcu.

Polopodzemné kontajnery by sa mali na sídlisku rozširovať

V najväčšej martinskej mestskej časti majú v pláne osadenie polopodzemných kontajnerov na uliciach J. Šimka, Gogoľova, J. Petrikovicha a za školskou jedálňou na Ulici J. Kronera.

„Určite sa to nebude dať realizovať všetko naraz, ale postupne podľa financií, ktorými bude mestská časť disponovať po schválení rozpočtu,“ upozornil Martin Kalnický.

Parkovacie miesta i revitalizácie zelene

Postupne sa poslanci a poslankyne budú venovať aj vytvoreniu nových parkovacích miest. Automobilov pribúda, nie zriedka mnohé parkujú aj na trávnikoch, resp. na miestach, ktoré potom znemožňuje prístup k bytovým domom. Komplikuje to situáciu pri zvoze odpadu alebo zimnej údržbe.

Na sídlisku je aj veľa majiteľov psov, preto poslanci zvažujú na frekventovaných miestach osadenie zberných nádob na psie exkrementy. Postupne sa budú zaoberať aj revitalizáciou zelene, aby sa toto sídlisko stalo dobrým miestom nielen na bývanie, ale aj na oddych.

To je len niekoľko úloh, ktoré si poslanci tejto mestskej časti pred seba postavili. Čo sa podarí v tomto a čo zostane na ďalší rok, ukáže nielen čas, ale aj sumár pridelených finančných prostriedkov.

Jana Cikhartová

Kým nie je schválený rozpočet, riešia podnety od občanov a diskutujú o prioritách

Koncom januára sa na svojom pravidelnom rokovaní poslanci mestskej časti venovali najmä riešeniu viacerých podnetov občanov a aj formulovaniu priorít, na ktoré sa budú orientovať hneď potom, ako bude schválený mestský rozpočet.

Poslancom mestskej časti Ľadoveň-Jahodníky-Tomčany postupne prichádzajú na pracovný stôl rôzne podnety od občanov.

„Treba opraviť cestu na severnej strane Ulice Nade Hejnej, a to v celom profile. Na Ulici J. Mazúra je požiadavka vybudovať chodník od centra sociálnych služieb k autobusovej zastávke. Ľudia by chceli, aby bol bezbariérový, lebo mnohí oby-

vatelia spomínaného centra majú sťažnú mobilitu,“ prezentoval niektoré z požiadaviek občanov Martin Kalnický, predseda VMČ Ľadoveň-Jahodníky-Tomčany.

Ďalšou z požiadaviek je aj oprava vodorovného dopravného značenia na Jesenského ulici, ale to je problém doslova všetkých ulíc v mestskej časti. Samozrejme, po zime bude potrebná aj oprava

V pláne VMČ je aj pokračovanie v osadzovaní polopodzemných kontajnerov.
Foto: Roman Kopka

K referendu neprišla ani tretina Martinčanov. Len v jednom okrsku na Ľadovni prekročila účasť 40 percent

Po 22. hodine sa začalo s počítaním, najprv sa z volebnej schránky vysypali obálky s hlasovacími lístkami.
Foto: Roman Kopka

Jediným referendom s platným výsledkom naďalej ostáva to z roku 2003, v ktorom ľudia rozhodovali o vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie. A aj to len tesne prekročilo métu povinnej 50-percentnej účasti. Nedávne všeobecné hlasovanie s dátumom 21. január 2023 sa k nej ani zďaleka nepriblížilo.

Na otázku, či súhlasíme s tým, že predčasné skončenie volebného obdobia Národnej rady Slovenskej republiky je možné uskutočniť referendom alebo uznesením Národnej rady Slo-

venskej republiky, a to zmenou Ústavy SR, prišlo odpovedať 27,25 % oprávnených voličov, teda 1 193 198 zo 4 377 565. Ako to bolo u nás v Martine? Volebná účasť bola vyššia ako ce-

loslovenský priemer, k hlasovacím schránkam prišlo 13 642 voličov, čo predstavuje 31,87 %. Pripomeňme si, že na komunálnych voľbách v Martine bola účasť len o pár percent vyššia, a to 38,17 %.

V metropole Turca bolo na referendum pripravených 48 volebných okrskov, jeden z nich bol špeciálny, a to pre voličov, ktorí boli počas referenda v karanténe pre covidové ochorenie. K nim prišli „komisári“ s volebnou schránkou domov. O túto možnosť požiadali 2 ľudia.

Najvyššiu účasť zaznamenali v okrsku č. 8 na Ľadovni (Mazúrova ul. č. 2–32) a to 40,48 % percenta. V šiestnástich okrskoch bola účasť od 35,42 do 39,32 %, v dvadsiatich okrskoch od 30,09 do 34,05 %, vo ôsmich od 27,60 do 29,70 %. Naopak, najmenej ľudí prišlo hlasovať v okrskoch (č. 12 a č. 13) zriadených na mestskom úrade, a to 3,80 %, resp. 4,88 %. V zoznamoch voličov tu boli zapísaní ľudia s trvalým pobytom „Martin“ bez konkrétnej ulice bydliska.

Podme k výsledkom. Na referendovú otázku kladne zo zúčastnených voličov v Martine odpovedalo 13 302 hlasujúcich – 97,50 %, záporne 194 hlasujúcich – 1,42%. Neplatných bolo 146 hlasovacích lístkov – 1,07 %. **Roman Kopka**

VÝSLEDKY

MESTO MARTIN

Účasť: 31,87 %

Áno: 97,50 %

Nie: 1,42 %

Neplatné hlasy: 1,07 %

Neplatné hlasy:

0,91 %

ŽILINSKÝ KRAJ

Účasť: 33,68 %

Áno: 97,73 %

Nie: 1,38 %

Neplatné hlasy:

0,88 %

OKRES MARTIN

Účasť: 35,22 %

Áno: 97,64 %

Nie: 1,41 %

Neplatné hlasy: 0,93 %

SLOVENSKO

Účasť: 27,25 %

Áno: 97,51 %

Nie: 1,54 %

Neplatné hlasy:

0,93 %

TURIEC

Účasť: 35,97 %

Áno: 97,67 %

Nie: 1,40 %

Róbert Vyletel hlasoval s rodinou v Tomčanoch.
Foto: Roman Kopka

V Hasičskej zbrojnici v Tomčanoch všetko fungovalo, ako malo.
Foto: Roman Kopka

V Tomčanoch na hlasovanie dozerala čisto ženská partia

Číslo okrsku sa im pri rôznych druhoch, volieb mení, no atmosféra počas hlasovania je stále v hasičskej zbrojnici priateľská. Dievčatá nemuseli hasiť žiadny konflikt.

Hasičskú zbrojnicu v čoraz viac rozrastajúcich sa Tomčanoch bežne na svoju činnosť využívajú seniori, ktorí v nej majú svoje denné centrum, je aj miestom rôznych rodinných či spoločenských udalostí a, samozrejme, aj volebnou miestnosťou počas konania rôznych druhov volieb a referendum.

„Teraz sme okrskom číslo 11, cez októbrové komunálne a krajské voľby nám prideliť číslo 12. No čo sa stále nemení, bez ohľadu na to, aké máme číslo, je naša snaha vytvoriť pre ľudí, ktorí prídu hlasovať, žiživú a priateľskú atmosféru. Predtým sa postaráme, aby našli dôstojne pripravenú volebnú miestnosť so všetkými náležitosťami, ktorú vždy ešte aj poľudštíme, napríklad kvetinami. Všetko sme nachystali na referendum už v piatok a v sobotu skoro ráno sme dotiahli detaily. Aj som si privstala, bolo štvrt' na päť, keď som odomykala dvere,“ povedala Ľubica Tomčányiová, ktorá je dobrou dušou každej akcie v Tomčanoch.

Vždy si rozumejú, neriešia politiku

Komisia v jednom z najmenších okrskov v Martine bola tentoraz päťčlenná, šiestou do partie bola pani zapisovateľka. Na priebeh hlasovania dozerali samé ženy.

„Niežby sme sa chlapov báli, ale takto to vyšlo. Pri iných voľbách ich tu máme, no to nás

býva aj podstatne viac. Ľudia v komisii sa občas pomenia, no stálice chýbať nemôžu,“ smiala sa pani Ľubka.

„Dôležité je, že či už je tu ten alebo onen, vždy si rozumieme. Možno aj preto, že neriešime politiku, ale zhovárime sa o bežných veciach. A keďže je tu kuchynka, postaráme sa aj o spoločné jedlo. A aj to nás zbližuje. Žiadna objednaná pizza z reštaurácie, ale poctivá domáca strava. Každému dobre padne sa počas dlhého dňa trochu posilniť,“ myslí Ľubica Tomčányiová.

Dozvedeli sme sa, že na ráno boli párky, na obed silná hovädzia polievka a živánska a na večer rezník s upečenými zemiačkami na cesnaku. Menu doslova sviatočné.

Nebola to až taká nuda

Volebné miestnosti boli tentoraz otvorené od 7. do 22. h, o dve hodiny dlhšie ako pri komunálnych a krajských voľbách.

„Myslím, že do tej 20. h by to pokojne stačilo, veď kto chce prísť, tak príde. Ale tak nevádi, my to vydržíme. Navyše, pri referende budeme s výsledkami asi skoršie hotoví, hlasy rýchlo spočítame. Ľudia chodia oproti „komunálkam“ vraj pomeň, na tých som v komisii chýbala, hoci nedá sa povedať, že by sme sa vyslovene nudili. Vždy sa niekto zatiaľ v priebehu hodiny – dvoch objavil. Chodia skôr starší, ale bolo aj pár mladých. Všetko ide ako po masle. Voliči vedia, ako majú postupovať, no ale každému pripomenieme, že odpoveď na otázku sa krúžkuje. Nie je to nič zložité,“ povedala Zdenka Hvizdáková.

Roman Kopka

Ľudia, ktorí prišli hlasovať, mali v odpovedi jasno

Väčšina voličov do volebných miestností nezavítala, no predčasné voľby aj tak napokon budú. V súčasnej politickej kríze na Slovensku iná normálna možnosť prakticky nebola.

Do Turca sa na konci januára konečne vrátila zima, sneh napadol aj v meste. Niet sa čomu čudovať, že mnoho ľudí strávilo „referendovú“ sobotu vonku. Či už na lyžovačke, alebo sánkovačke, napríklad aj na Martinských holiach, vo Valčianskej či Jasenskej doline, kde zavítalo i mnoho Martinčanov.

Naopak, v referendových miestnostiach rušno veľmi nebolo, vôbec sa netvorili dlhé rady, ale nedá sa zas povedať, že by v nich bola vyslovená nuda.

„Voliči chodili priebežne počas dňa, väčší útlm bol možno okolo obeda. Hlasovala najmä staršia a stredná generácia, mladých bolo veľmi málo. Priebeh je pokojný a bezproblémový,“ informovala nás jedna z členiek okrskovej komisie v Gymnáziu Jozefa Lettricha v Martine na Ľadovni.

Pani Erika, ktorú sme stretli na chodbe školy, vôbec neuvažovala nad tým, že by referendum odignorovala. „Volit' chodievam vždy, je to naše právo, pre mňa aj občianska povinnosť. Škoda, že mladí nechodia, podľa mňa je to chyba.“

Ľudia, ktorí hlasovať prišli, mali v odpovedi na otázku jasno, napokon, ukazujú to aj výsledky. „Ak niečo nefunguje, tak nech máme možnosť to aj zrušiť,“ zdôrazňovali v Tomčanoch po odhlasovaní manželia Jedinákovci.

„Podľa mňa je správne, aby bola v ústave možnosť skrátiť poslancom Národnej rady volebné obdobie aj referendum, ak sú ľudia s nimi nespokojní. A to je jedno, aká vláda by akurát bola pri moci. Nejde len o túto, ktorá už nemá v parlamente dôveru, ale i o každú ďalšiu, ktorá po nej príde. Nemám pocit, že by to bolo v médiách takto jasne vysvetlené. Ak by bolo, aj účasť by bola asi vyššia,“ myslí si Róbert Vyletel.

Podľa sociológov a politológov mnoho voličov vnímalo referendum už ako zbytočné, keďže predčasné voľby a zmena ústavy, ktorá stanoví, ako k nim dospieť, boli už aj tak na obzore. Mnohí ľudia referendum považovali aj za stranícke, ktorým si vraj opozičné strany robili kampaň. Na druhej strane ho nehodnotili ako fiasko, účasť vyše milióna hlasujúcich má podľa viacerých odborníkov silnú politickú váhu.

Či už je to tak, alebo onak, predčasné voľby na Slovensku budú, a to 30. septembra. Pár dní po referende o tom rozhodli poslanci NR SR. Predtým sa schválila aj zmena Ústavy SR, ktorá skrátenie volebného obdobia umožňuje.

Roman Kopka

KULTÚRNE MENU

■ **Kino Moskva:** Asterix a Obelix Riša stredu (9.–13. 2.), Magik Mike Posledný tanec (9. a 10. 2., 12.–14. 2.), Invalid (9.–10. 2.), Martinský OTAKU: To naj z TV v roku 2022 (11. 2.), Uteč! (11.–12. 2.), Korzet – filmový klub (13. 2.), Titanic (14. 2.), Múmie (16.–20. 2.), Ant-Man a Wasp Quantumania (16.–20. 2.), Mikulášove patálie Ako to celé začalo (23.–24. 2., 26.–27. 2.), Kuciak: Vražda novinára (23. a 24. 2.), Medveď na kokse (23.–26. 2.), Martinský OTAKU: Sword Art Online Progressive (25. 2.), Nezvestná (26.–27. 2.), Tár – filmový klub (27. 2.).

■ **Slovenské komorné divadlo:** Doma, som miláčik – hosť DJZ Prešov (8. 2.), Sen noci svätéhojanskej (9. 2.), Hráči (10. 2.), Fóbie (11. 2.), Hekuba (16., 17., 18., 21. a 22. 2.), Traja veteráni (23. 2.), Tri sestry (24. 2.), Hráči (25. 2.), Hekuba (28. 2.).

■ **Kniha Turca 2022.** Turčianska knižnica v Martine vyhlásila už 15. ročník ankety o najzaujímavejšiu regionálnu knihu. Autori, vydavatelia i bežní čitatelia môžu do nej do 28. februára prihlásiť knihu, ktorá vyšla v minulom roku. Nominované knihy budú rozdelené do dvoch kategórií – odborná literatúra a beletria. Hlasovanie bude prebiehať do 15. apríla, výsledky vyhlásia 25. apríla.

■ **Lash & Grey.** Držitelia Ceny Anděl za Slovenský album roka 2021 sa predstavujú v Bar-Museu 10. februára o 20. h.

■ **Vesmír očami detí.** Výstava na túto tému je do 13. februára inštalovaná v Turčianskom kultúrnom stredisku.

■ **Nepili sme čaj.** Predpremiérová diskusia s tvorcami inscenácie Hekuba v divadelnej kaviarni Brept, 15. februára o 17. h.

■ **Amfo 2023.** Na výstavu regionálneho kola amatérskej fotografie môžete prísť do TKS od 16. februára do 12. marca.

■ **Katarína Koščová & Daniel Špiner.** Je tu pozvánka na koncert – Bar-Museum 23. februára o 19. h.

■ **Mosty kultúry.** Takýto názov má cyklus cestovateľských prezentácií o ľuďoch, kultúre a prírode v rôznych regiónoch sveta. Bude v TKS 23. februára.

■ **Paleoart – Za tajomným jaskynným umením praveku.** Výstava s týmto názvom je do 2. apríla inštalovaná v Múzeu Andreja Kmeťa SNM. Jej súčasťou sú aj archeologické nálezy zo staršej a mladšej doby kamennej.

Pripravila: (VL)

Splácanie dlhov Jozefovi Vrtiakovi

Nechal po sebe niekoľko stoviek malieb a ilustrácií. Svoje diela takmer nepredával, preto je jeho umelecký odkaz výnimočne celistvý a hodnotný. Rodák z turčianskej Ďanovej Jozef Vrtiak má výstavu vo Dvorane Národného domu.

Jozef Vrtiak (1920 – 1933) strávil takmer celý svoj život v Bratislave. Najskôr sa dvadsať rokov venoval ilustrácii a grafike a až v roku 1972 sa na výtvarnej scéne objavili jeho maľby.

Kultúrna verejnosť umelca takmer nepozná

„Je to veľmi zaujímavá osobnosť, no do povedomia výtvarnej verejnosti sa dostal až ako päťdesiatročný. Väčšina obrazov, ktorá je na aktuálnej výstave vo Dvorane Národného domu, vyjadruje jeho symbolicko-metoforický prístup k realistickej figurálnej tvorbe, vysvetľuje jeho videnie sveta, jeho názor na smerovanie ľudstva, jeho životnú filozofiu, ktorej základom bol pozitívny prístup k životu,“ charakterizovala tvorbu J. Vrtiaka kurátorka výstavy Kristína Zvedelová. Sprístupnili ju na prahu tretej januárovej dekády.

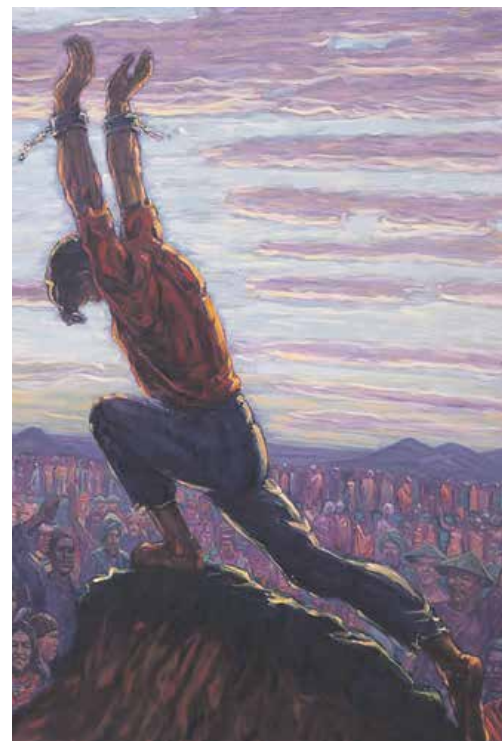
Kristína Zvedelová je aj autorkou monografie Jozef Vrtiak – maliar a ilustrátor, vykladač sveta a ľudských dejín, ktorej vydanie v roku 2017 iniciovala rodina Vrtiakovcov, obec Ďanová a Turčianska galéria, čím sa čiastočne splatil dlh voči umelcovi, lebo slovenská kultúrna verejnosť ho takmer nepozná.

Bola to svojbytná nezávislá osobnosť

Stagnácia jeho diela začala krátko po zmene politického režimu v roku 1989. Tvoril v období reálneho socializmu, nedostal sa preto do konfliktu s vládou, a po revolúcii bol zaradený do skupiny umelcov tzv. socialistického realizmu, čím sa dostal na perifériu záujmu historikov umenia. Neprávom. „Čiastočne síce zapadol do vymedzených hraníc normalizačného umenia, no pohyboval sa v nich ako svojbytná, nezávislá osobnosť,“ doplnila K. Zvedelová.

Rovnomenný názov má aj aktuálna výstava v divadle. Predstavuje kolekciu 18 obrazov, ktorých vznik inšpirovala antika. Aj preto sú vhodnou súčasťou kultúrnej ponuky Slovenského komorného divadla práve teraz. Premiérové inscenácie prebiehajúcej divadelnej sezony sú totiž tiež v istých súvislostiach motivované antikou a jej odkazom súčasnosti.

„To bol iba jeden z dôvodov, prečo sme sa rozhodli inštalovať diela Jozefa Vrtiaka v Národnom dome. Ďalším je fakt, že si v tomto roku pripomínáme tridsať rokov od jeho smrti a vznikla

Z tvorby J. Vrtiaka.
Foto: Braňo Konečný

tak príležitosť predstaviť jeho dielo turčianskej verejnosti,“ vyjadril sa Jozef Ciller, slovenský scénograf, ktorý sa v Martine venuje aj kreovaniu náplne galérie vo Dvorane Národného domu.

„Je dôležité cez diela Jozefa Vrtiaka pripomenúť si, že tento umelec veril v dobro, v to, že zvíťazí nad zlom. Bol súčasťou tej línie ľudí, ktorí bojovali o to, aby tento svet bol zmysluplnejší a humanitnejší. A to je aj jeho odkaz pre dnešok, lebo žijeme v dobe, kde víťazstvo dobra nad zlom vždy neplatí,“ uzavrel J. Ciller.

Výstavu si návštevníci Národného domu môžu pozrieť do začiatku festivalu Dotyky a spojenia, ktorý sa bude konať 19. – 24. júna. Podarilo sa ju zorganizovať aj vďaka Kataríne Vrtiakovej, ktorá sa o pamätný dom Vrtiakovcov a súkromnú galériu stará.

Podujatie doplnil koncert zoskupenia skvelých muzikantov ViacMenejTrio (Ľubo Šamo, Feďo Výrostko, Tomáš Holíč a Peter Jelínik) v divadelnej kaviarni Brept.

Viera Legerská

Tatiane Fraňovej
bolo v roku 2020
udelené ocenenie
Cena mesta Martin za
reprezentovanie mesta
Martin i Slovenska na
svetových pódioch.
Foto: Braňo Konečný

Spomienka na najpoprednejšiu slovenskú klavírnu umelkyňu Tatianu Fraňovú

Dňa 14. januára 2023 nás náhle vo veku 77 rokov navždy opustila jedna z najvýznamnejších osobností slovenského klavírneho umenia a zároveň dlhoročná pedagogička VŠMU v Bratislave docentka Tatiana Fraňová.

Narodila sa 3. augusta 1945 v rodinnom dome bývalého starostu mesta Martin Jána Fraňa, ktorý bol jej starým otcom. Vo veku troch rokov jej v prešovskej hudobnej škole zistili absolútny hudobný sluch a v štyroch rokoch už vystupovala ako výnimočná žiačka hudobnej školy na záverečnom školskom podujatí.

Svoje mimoriadne hudobné nadanie rozvíjala neskôr v martinskej hudobnej škole a na Konzervatóriu a VŠMU v Bratislave, kde absolvovala aspirantúru u prof. Macudzinského. V rokoch 1969 až 1973 študovala vo Viedni na Hochschule für Musik und darstellende Kunst.

Účinkovanie na svetových pódioch

Vynikajúci sluch a pamäť, pohotovosť a mimoriadna fyzická disponovanosť ju priam predurčovali k účinkovaniu na prestížnych domácich aj svetových pódioch. Jej interpretačné umenie si okrem Česka a Slovenska mali možnosť vypočuť poslucháči v Nemecku, Rakúsku, Francúzsku, Španielsku, Švajčiarsku, Taliansku, Luxembursku, Poľsku, Maďarsku, Švédsku, Rusku, Portugalsku, Egypte, Brazílii, Kube, Brazílii a v Indii.

Ako sólistka účinkovala pravidelne aj so Slovenskou filharmóniou, Symfonickým orchestrom

českého rozhlasu, Cairo Symphony Orchestra, Gävle Symphony Orchestra, Gran Canaria Philharmonic a Poznan Philharmonic. Spolupracovala s dirigentmi O. Lénardom, J. Bělohlávekom, V. Gergievom, K. Yamadom, O. Dohnányim, L. Rajterom a mnohí iní.

„Veľké rozpätie ruky, brilantná technika, muzikalita, spoľahlivosť a vynikajúca pamäť," tak hodnotili svetoví kritici jej klavírnu hru.

Bola uznávanou a vyhľadávanou komornou partnerkou mnohých domácich, ale najmä zahraničných umelcov. V Martine vystupovala dvakrát s Československou filharmóniou, z toho jeden koncert bol organizovaný pre ortopedickú kliniku fakultnej nemocnice.

K jej najvýraznejším interpretačným počínom nesporne patrí nahrávka kompletného klavírneho diela Alexandra Glazunova pre nahrávaciu spoločnosť Marco Polo. Túto produkciu prezentovala aj na prestížnom koncerte v Salle Gaveau v Paríži.

Pedagogička i porotkyňa

Okrem koncertnej činnosti sa celý svoj profesionálny život venovala aj pedagogickej činnosti. Pôsobila na Konzervatóriu v Bratislave, VŠMU

v Bratislave, Music Academy of Arts v Káhire a na Konservatorium Wien Privatuniversität vo Viedni.

Pravidelne bola členkou porôt významných domácich aj zahraničných klavírných súťaží, ako Hamamatsu International Piano Competition v Japonsku a Ibiza International Piano Competition v Španielsku. Jej vysokoškolskí absolventi pôsobia na významných odborných vzdelávacích inštitúciách doma i v zahraničí.

Viac ako 50 rokov úspešne reprezentovala najprv Československo a neskôr Slovenskú republiku v zahraničí ako sólistka, komorná hráčka a pedagogička.

V roku 2020 jej bola udelená Cena mesta Martin ako výnimočná klavírna virtuózka za reprezentovanie mesta Martin i Slovenska na svetových pódioch.

Spolu s Tatianou Fraňovou odchádza klavírna umelkyňa svetových kvalít, ktorá zanechala svoju výraznú stopu nielen na koncertných pódioch, ale aj v bývalých študentoch, ktorí nesú jej odkaz dodnes. S radosťou trávila každé vianočné sviatky a letné dovolenky v jej rodnom meste, kde chodila so svojou vnučkou na výlety do okolitých dolín a pracovala v záhrade.

Tatiana Fraňová navždy ostane v srdciach a myšlienkach nielen najbližšej rodiny a priateľov, ale aj všetkých Martinčanov.

(RED, RK)

OTÁZKA PRE ADVOKÁTKU

Kedy a ako sa môžu oprávnení dediči domáhať svojich práv

Možno napadnúť osvedčenie o dedičstve? Aké podmienky musí toto napadnutie splniť a kto ho rieši?

Prijatím civilného mimosporového poriadku v roku 2016 došlo k zrušeniu inštitútu osvedčenia o dedičstve. Osvedčenie o dedičstve bolo nahradené novým inštitútom, a to uznesením o dedičstve. Pokiaľ chcete napadnúť osvedčenie o dedičstve, vzhľadom na prijatie spomínaného zákona uvádzame, že v súčasnosti je takéto osvedčenie pravdepodobne už právoplatné a nie je možné proti nemu podať opravný prostriedok.

Voči uzneseniu o dedičstve je možné podať odvolanie

Aktuálne sa už teda podľa civilného mimosporového poriadku osvedčenie o dedičstve nevýdáva a o výsledku dedičského konania rozhoduje

notár poverený súdom na vydanie uznesenia o dedičstve. Voči uzneseniu o dedičstve je možné podať odvolanie do 15 dní od doručenia rozhodnutia. V prípade, že sa účastník konania vzdal práva na podanie odvolania, nie je oprávnený odvolanie podať. Odvolanie sa podáva u notára, ktorý dané uznesenie vydal a ten ho predkladá súdu prvej inštancie.

Ak ide o dlh, dodatočné konanie o dedičstve sa nevykoná

Treba uviesť, že iné opravné prostriedky účastníkov konania sa voči uzneseniu o dedičstve nepripúšťajú. Za predpokladu, že sa po právoplatnom rozhodnutí o dedičstve objaví ďalší porúčiteľov majetok, súd vykoná dodatočne na návrh dedičského konanie, ktorého predmetom bude tento dodatočne objavený majetok. V prípade, že sa dodatočne objaví iba dlh porúčiteľa, dodatočné konanie o dedičstve sa nevyko-

ná. No ani v prípade novoobjaveného majetku však nie je možné napadnúť pôvodné uznesenie o dedičstve alebo predchádzajúce osvedčenie o dedičstve.

Dedičia však môžu brániť svoje práva už počas dedičského konania. Za predpokladu, že počas dedičského konania máte pochybnosti o platnosti závetu alebo listín, ktoré potvrdzujú vydedenie, ide o spor o dedičské právo.

V praxi to znamená, že notár uznesením odkáže stranu sporu, ktorej právo sa zdá ako menej pravdepodobné, na podanie žaloby na súd a poskytne mu lehotu nie kratšiu ako jeden mesiac na podanie takejto žaloby. V konaní sa pokračuje následne podľa výsledku sporu. V prípade, že vyzvaná strana sporu žalobu v určenej lehote nepodá, postupuje sa následne v dedičskom konaní v neprospech vyzvanej strany.

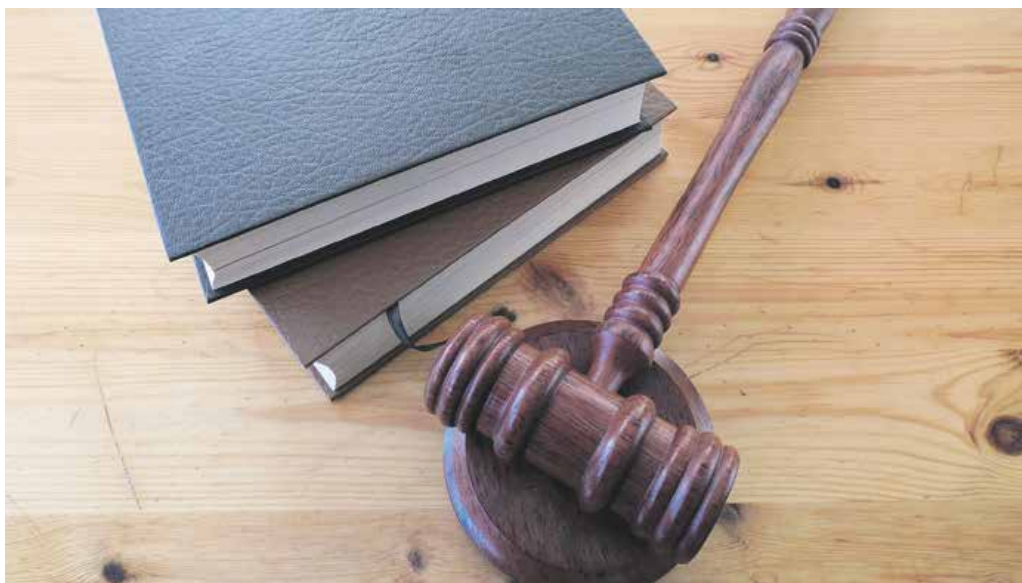
Kedy vám prislúcha postavenie oprávneného dediča

Aj napriek právoplatnému skončeniu dedičského konania majú oprávnení dediči právo domáhať sa svojich práv. Pokiaľ vám svedčí dedičský titul, súčasne ste neodmietli dedičstvo, nie ste vydedení, alebo inak dedičsky nespôsobilý, aj napriek tomu, že ste sa nezúčastnili dedičského konania, vám podľa judikatúry prislúcha postavenie oprávneného dediča a môžete aj po skončení dedičského konania žiadať od neprávneho dediča všetko, čo by vám z dedičstva malo pripadnúť.

Ak by vám nepravý dedič nechcel vydať dobrovoľne veci z dedičstva, môžete sa svojich práv domáhať žalobou o vydanie dedičstva. Žalobu o vydanie dedičstva možno uplatniť v rámci 3-ročnej premlčacej doby, ktorá začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa dedičské konanie končí.

Silvia Tatarková

Ilustračné foto: Pixabay

KOMENTÁRANINY MILANA LECHANA

Informatórium

Prečo sa v zime solia cesty?
Lebo cukor je drahý.

Prvá pomoc pri prechladnutí

Vykašlite sa na to.

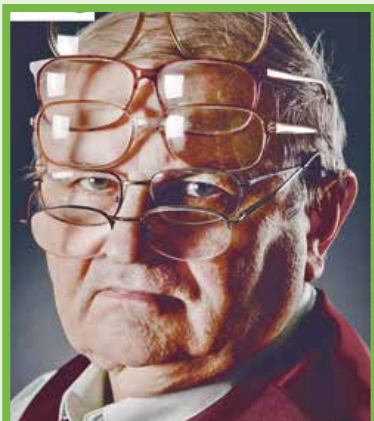
Žiakoviny

- Ulice sú nevykúrené, šmýka sa, a tak si treba dať pozor na 1. pád jednotného čísla,
- Rozdiel medzi žiakmi a snehom je v tom, že my musíme každé ráno vstávať a sneh môže ležať.

- Hokejoví brankári majú chrániče cez ústa, aby neprehltli puk.
- Mne najviac chutí sneh, hoci šľahačka je mi milšia.

Športový kútik

- Prepáčte, rozumiete hokeju?
- Áno.
- Fajn. Povedzte mi teda, či mám dobre vyžehlené puky.

Parádny úspech martinskej chôdze, z majstrovstiev Slovenska priviezli atléti tri medaily

Trpezlivá práca trénerov Zemkovcov prináša ovocie.

Na slovenskom šampionáte dospelých a dorastu v chôdzi, ktoré sa uskutočnili v posledný januárový víkend v bratislavskej hale Elán, boli najúspešnejší pretekári Atletického klubu ZŤS Martin, ktorí zo štyroch disciplín získali dva majstrovské tituly a jednu striebornú medailu.

Naša najlepšia dorastenka, 15-ročná Petra Kusá, ôsma z vlaňajšieho EYOF-u, zdolala na 3 000 m všetkých svojich 17 súperiek časom 14:44,60 min s náskokom trištvrte minúty. Šiesta skončila v osobnom rekorde Nicol Vicánová.

Prekvapenie na účet favoritky

V súboji siedmich žien o majsterku SR bola jasnou favoritkou olympionička a slovenská rekordérka Mária Katerinka Czaková z Dukly B. Bystrica.

„Tá prešla aj prvá cieľom, no dodatočne ju rozhodcovia za porušenie chodeckej techniky diskvalifikovali, a tak sa senzáčnou víťazkou stala zverienka Zuzany a Pavla Zemkovcov, ešte ani nie 18-ročná Ivana Dudová, keď si časom 14:11,56 zlepšila osobný rekord o vyše pol minúty a zaradila sa na 22. miesto slovenských historických tabuliek žien. V turčianskych tabuľkách jej patrí 3. miesto hneď za druhou Slovenkou Zemkovou

Úspešná chodecká partia z Martina. Zľava tréner Pavol Zemko, Ivana Dudová, Tomáš Mencil, Petra Kusá a trénerka Zuzana Zemková.

Foto: Bibiána Kusá

a štvrtou Brozmanovou,” informoval Martinské noviny Marián Kalabus, známy statistik, atletický historik, špičkový rozhodca i funkcionár AK ZŤS Martin.

Úspech mladého Martinčana

Vrcholom majstrovstiev bol podľa jeho ďalších slov šampionát mužov. Na 5 000-metrovej trati zvíťazil podľa očakávania najlepší slovenský atlét za rok 2022 Miroslav Úradník, za ním si ale striebornú medailu vybojoval Martinčan Tomáš Mencil (22:03,97). Úspech zverencov Zemkovcov potvrdil 5. miestom a osobným rekordom i Adam Nosál (22:36,51).

Gabriela Gajanová v Štokholme druhá

Marián Kalabus nás informoval aj o premiérovom štarte Gabriely Gajanovej v hale v behu na 800 m. Martinská športovkyňa posledných rokov Gabriela Gajanová na mítingu v Štokholme dobehla za kenskou súperkou druhá v čase 2:04,02 min, čím sa dostala na druhé miesto v histórii slovenskej halovej atletiky.

(KP)

HOKEJ

V Trnave žiaril Fafrák s brankárom Glosárom

Od výmeny trénera, keď Daniela Babku nahradil Rudolf Jendek, odohrali martinskí hokejisti osem majstrovských zápasov, v šiestich vyhrali a získali v nich 17 bodov. Fanúšikov zrejme najviac potešilo víťazstvo 4:3 nad Žilinou, ktoré sekundu pred koncom riadneho hracieho času vybavil kapitán tímu Matej Dírer. Následne však Martinčania v dvoch dueloch nestrelili gól, tesne prehrali v Dubnici a potom i doma dvojjádrovým rozdielom s Humenným.

Pred reprezentačnou prestávkou potrebovali Turčania zabrat naplno, čo sa im v Trnave s pozmeneným zložením jednotlivých formácií aj podarilo, vyhrali 3:2. Hetrikom sa blysol Miloš Fafrák, navyše sa mohli oprieť aj o výborný výkon brankára Glosára s 95,24-percentnou úspešnosťou zákrokov. Domáci ho prekonal iba v početných výhodách.

Počas prestávky si mužstvo veľmi neodýchne, tréneri sa zamerajú na fyzičku, ale i tréningovanie systémových záležitostí. Najbližší zápas odohrajú Martinčania, ktorým aktuálne patrí 5. priečka so stratou 2 bodov na druhé Humenné, v nedeľu 12. februára. Doma na Podháji budú hostiť Skalicu.

(KP)

HÁDZANÁ

Viacnásobný majster Turčanom veta nedovolil

Po sedemtýždňovej prestávke sa martinskí hádzanári vrátili do extraligového kolotoča, v Prešove si zmerali sily s viacnásobným majstrom.

Favorit zápasu bol jasný a papierové prognózy do bodky naplnil. Druhý celok tabuľky nič nepodcenil, stále viedol a už v prvom dejstve si vytvoril značný náskok, ktorý po prestávke ešte zvýraznil.

V nedeľu 12. februára o 16. h Martinčania, ktorí sú momentálne na 11. priečke, v športovej hale na Podháji privítajú Hlohovec.

(KP)

TATRAN PREŠOV - MHÁK MARTIN 49:28 (25:12)

Zostava a góly Martina: Čepica – Hákon Ingi Halldórsson 7, Bíro 6, Jesenský 4, Saitz 4, Leštinský 3, Heidarson 3, Šranc 1, Cerovský. Jureček, Justus, Mudrák.

Spojená škola je modernejšia, pochváliť sa môže aj tromi vynovenými učebňami v špičkovej výbave

Žilinský samosprávny kraj prostredníctvom grantového systému IROP investoval do modernizácie Spojenej školy v Martine, niekdajšieho strojárskeho učilišťa s bohatou históriou, takmer 1,6 milióna eur. Zásadnou premenou prešla nielen fasáda školy, ale predovšetkým učebné priestory, dielne či sociálne zariadenia.

Nový a moderný vzhľad dostali učebne, sociálne priestory s WC pre imobilných, šatne a napokon aj vonkajšie steny. Komplexná prestavba sa dotkla aj severného a západného prístavku. Štvormesačná práca zohľadňovala požiadavky na odbornosť špecifických učební, ale i estetickosť zvonku. Každá z troch odborných učební bola zrekonštruovaná a vybavená špeciálne podľa výchovno-vzdelávacích kritérií.

V učebni elektrotechniky boli nainštalované moderné počítače, ktorých hardvér je umiestnený ako súčasť monitoru a nezaberá žiadny iný priestor v podobe veľkých plechovo-umelých kontajnerov. Exkluzívny je aj akýsi multimediálny stôl s pracovnou doskou, ktorý zdokonaľuje a sprehladňuje výučbu. Doplnkovými technológiami sú projektory a dotyková tabuľa. Šesť samostatných pracovísk zameraných na elektrotechniku využijú učitelia a následne žiaci na rôzne elektrické merania, zapájania obvodov, na testovanie zaria-

denia a aj ako elektronickú knihu. K profesionálnej úrovni výuky nepochybne prispeje aj učebňa pneumatiky a hydrauliky. Dôležitou súčasťou praktickej časti výučby sú štyri pracoviská pneumatiky, dve pracoviská hydrauliky a pracovisko elektrohydrauliky, elektropneumatiky a dotyková tabuľa s projektorom.

Do učebne číslicovo riadených strojov a ich programovania boli umiestnené priemyselné technológie v podobe CNC frézy a CNC sústruhu. Študenti sa na nich budú učiť programovať v troch jazykoch – Symmetric, Heidenhain a Fanuc.

Keď nové učebne, prečo nie hneď aj sociálne zariadenia? Áno, tie staré už patria minulosti. Vymenili ich za nové. Už bol najvyšší čas, keď slúžili tisíckam učňov vyše štyri desaťročia. Aj so šatňami a ďalším vy-

bavením. Útulné prezliekarne, alebo ak ste si zvykli na slovo šatne, si našli svoje miesto iba pár metrov od vchodu. Zázemie tu nájdete takmer 500 žiakov. V prízemí zrekonštruovanej budovy si môžu odložiť civilné veci, obliecť montérky, všetko ostatné zamknúť do novučičkých skriniek. Tri poschodia dostali aj nové sociálne priestory, dokonca bezbariérové WC, umývadlá, sprchy...

Na chodbách sa menilo PVC obloženie. K tomu výťah do nosnosti 630 kg, ktorý uľahčí prístup imobilným, ale aj manipuláciu s ťažšími predmetmi.

Budova školy je pekná nielen zvnútra. Dostala nové zateplenie a farebný náter. K tomu špecifické logo v podobe dvoch ozubených ko-

lies a nápis Spojená škola.

Zásľuhu na náročnej a finančne nákladnej investícii má Žilinský samosprávny kraj a poďakovanie patrí i predsedníčke Erike Jurinovej, ktorá bola naklonená poskytnúť investície na modernizáciu školy.

„Myslím si, že finančné prostriedky sú v najlepších rukách. Spojená škola si to zaslúži, veď patrí medzi najvýznamnejšie stredné školy v našom kraji,“ povedala vo svojom príhovore počas slávnostného otvorenia.

Slová riaditeľa školy Jozefa Zanovita túto myšlienku zvyrazňujú: „Spojená škola v Martine sa po tejto rekonštrukcii stala jednou z najlepšie vybavených stredných škôl na Slovensku. Okrem kvalitného odborného vzdelania môžu žiaci využiť aj vynikajúce športové zázemie.“ Ďalej zdôraznil, že škola je zameraná na duálny systém vzdelávania a podľa jeho slov patrí v tejto oblasti k lídrom na Slovensku.

„Touto náročnou rekonštrukciou sme sa vyrovnali v kvalite materiálno-technického vybavenia jednotlivých pracovísk aj firmám, ktoré sú zapojené do duálneho systému. Môžem zodpovedne vyhlásiť, že naši žiaci sú ako mladí strojár pripravení pre praktické pôsobenie v spoločnostiach Žilinského samosprávneho kraja,“ podotkol Jozef Zanovita.

Milan Petržal

Spojená škola v Martine v novom modernejšom šate.

